

Tids-skrift

FOR VESTOPPLAND
SLEKTSHISTORIELAG

NR 3

1984

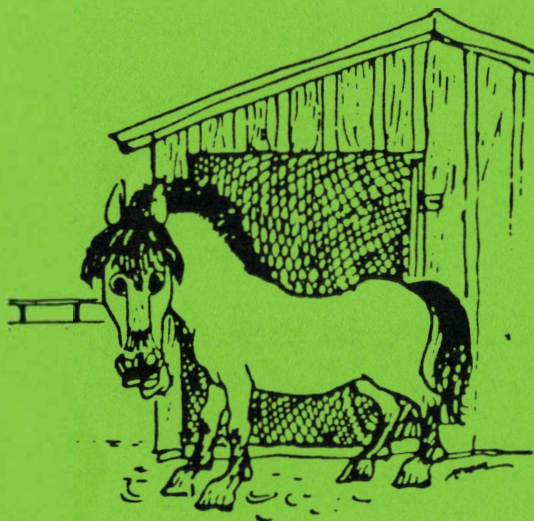
ARG. 2.

Land:nii:

LØSSALGSPRIS

KR. 12.00

Blakk? Jeg?

Å, NEI - jeg har en solid
konto i Sparebanken.

Det skulle alle ha, du vet'
hvordan det er

«når krybben er tom» o.s.v.!

**Sparebanken
Vestoppland**

- vi er til å snakke med

KJENN DIN BYGD

Lokalhistorisk litteratur i godt utvalg

TOTN - tidsskrift hf. 1-9	á kr.	40,-
TOTN - årbok 1978 - 79 - 80 - 81	á kr.	55,-
TOTN - årbok 1982 - 83	á kr.	75,-
TOTN - register til hf. 1-6	kr.	10,-
Gamle totenkart (tre i konv.)	kr.	10,-
•		
Totens Bygdebok bind 1 (to halvbind)	á kr.	120,-
Totens Bygdebok bind 2-3	á kr.	120,-
•		

AKSEL NAPSTAD:

Viltotningen. Viser med noter	kr.	40,-
MAGNE OLSTAD: Spellmann langs vegen	kr.	30,-
PAL GIHLE: Frå gammalt	kr.	75,-
PAL GIHLE:		

Østre Toten Bondelag 1882-1982	kr.	68,-
PAL GIHLE: Hoff kirke	kr.	30,-
TOTENDIALEKTA: Form - bruk - framtid?	kr.	30,-
TOTENMAL og anna mål, 1-4	kr.	25,-
TOTEN GJENNOM 100 ÅR. 1825-1925	kr.	30,-
ØYEBLIKK SOM VAR. Gamle fotografier	kr.	98,-
TOTEN MUSEUM 1923-1973	kr.	10,-
OPPLAND MAGASIN, hefte 3	kr.	25,-
ARBOK FOR GJØVIK nr. 1	kr.	25,-
ARBOK FOR GJØVIK nr. 2	kr.	40,-
JAC. RØKEN ØDEGAARD: Slagerboka	kr.	40,-
MJØSA - Arbok 1982-83	kr.	78,-

TOTENS BOKHANDEL

Stein og Bjørn Østby

LENA — TLF. 60594.

VESTOPPLAND SLEKTHISTORIELAG

Postboks 266 2801 Gjøvik

Medlemskontingent: Kr. 100.- pr år.

(Første medlemsår kun halv kontingent kr. 50.-)

Lagets tidsskrift kommer ut 4 ganger pr år.

Anonnsepriser:	1 Gang	4 Ganger
1/2 side.....	kr 150.-	kr 500.-
1/1 "	" 300.-	" 1000.-
Bakside.....	" 500.-	" 1400.-

Neste nummer av tidsskriftet kommer ut
ca 15 november.

Siste frist for innlevering av stoff er
1 november.

Hovedstyre:

Formann: Ole M. Granum

Nestformann: Arne Amundgård

Kasserer: Fredrik Dyhren

Sekretær: Jan E. Jaatun

Styremedlemmer: Leif A. Wien, samt en fra
hver av lokallagene.

Bladstyre:

Arne Amundgård, styrer. Knut J. Buskum.

Finn Rogne og Reidar Reinsvollsvæn.

INNHOOLD:

Lagsnytt.....	Side	6
Missalet fra Vardal kirke.....	"	8
Skrift i kirkebøker.....	"	14
Far og sønn.....	"	16
Om å lete etter aner.....	"	21
God nyhet.....	"	22
Meir om sweethearten tell		
Knute Nelson.....	"	24
Kolbuingen som ble		
dannebrogsmann.....	"	27
Ord og uttrykk.....	"	30
Et gammelt dokument.....	"	32
Slektsforbindelser over		
bygdegrensene II.....	"	34
Tips.....	"	40
Kirkebøker i lesekreten.....	"	42
Historielag.....	"	45
Frå fjellbygd til		
flatbygd.....	"	46
Spørsmål og svar.....	"	49
Møteprogram for		
lokallagene.....	"	60
En gammel avisspalte.....	"	62

LAGSNYTT

27-28 april hadde laget i samarbeid med Gjøvik Friundervisning kurs i lesing av gotisk skrift på Gjøvik Bibliotek. Foreleser var statsarkivar Sandberg, de 30 deltagere hadde et utbytterikt seminar.

Vi skal også i høst ha et kurs i samme emne se eget oppslag inne i tidsskriftet.

Laget har hatt flere PR møter i vår, vi var på Jevnaker 26 apr. på Dokka 5 juni og i Hov 14 juni.

Interessen er stor i Jevnaker, som på Hadeland forøvrig, og i Nordre Land, slektsgranskerne her ser positivt på en tilknytning til Vestoppland Slektshistorielag. I Søndre Land vil man foreløpig starte kurs i slektsgranskning i regi av Historielager der.

Hadeland Folkemuseum var stedet 11 juni der vi og Historielaget der hadde fellesmøte med omvisning og sammenkomst, vi vil rette en takk til Hadeland for et fint gjennomført møte.

Totenmarken sto for tur 1-5 aug. der var vi med en stor stand og publikumsinteressen var upåklagelig.

I sommer har vi fått avskrevet manntallet for Land 1666, utgivelsen vil skje i slutten av september, se eget oppslag inne i tidskriftet.

Tilsvarende manntall for Vardal, Biri/Snertingdal er under arbeid men vil nok ikke være ferdig før tidligst i desember.

Laget har innkjøpt boken "Ringerikske slekter" av A.Lagesen, dette er et fotoopprett av en utgave fra 1927, det følger 2 bind senere i høst.

Medlemmstilgangen har vært meget bra hitil i år og vi er nå snart dobbelt så mange som i fjor, især har Hadelandregionen fått mange nye medlemmer.

Møteprogrammet i høst inneholder hele 13 møter på forskjellige steder i distriktet, på de fleste av møtene vil det være foredragsholdere som vil belyse forskjellige sider av slektshistoriske emner.

Møtetidspunktene er tilpasset slik at det ikke skal bli kolisjoner mellom de enkelte lokallag.

Vi forsøker å gjøre innholdet i tidsskriftet vårt så variert og omfangsrikt som muligt, men det er ikke til å komme forbi at det i de heftene som hittil har kommet ut har vært ekstra mye stoff fra Toten. Dette har sine gode grunner men vi håper at stofftilgangen fra andre deler av leserkretsen skal øke i tida framover. Vi oppfordrer herved alle til å skrive litt om hobbyen vår, hva vi har problemer med eller hva det bør skrives om i bladet vårt.

Vi ønsker vel møtt på møtene våre i høst.

KURS I GÖTISK SKRIFT

KURSLEDER ER STATSARKIVAR SANDBERG FRA
HAMAR. KURSKVELDENE BEGYNNER KL. 18 OG
VARER TIL 20 OG ER PÅ DISSE MANDAGENE:

5-12 OG 19 NOVEMBER

MANDAG 26 NOV. BLIR DET TUR TIL STATSARKIVET
I HAMAR FOR KURSDELTAKERNE. MÖT FRAM!

KURSAVGIFT KR 120.-

MISSALET FRA VARDAL KIRKE

Av Torstein Kvale

Hva er nå et missale? Opprinnelig er det en katolsk messebok, men ordet har også fått en sekundær betydning: Messebøker som her i landet ble kassert under reformasjonen, hadde mange blanke sider, og i en tid da papir var sjeldent og dyrt, benyttet noen prester disse ubeskrevne bladene til å skrive ned hendelser i deres virksomhet. På den måten har missale fått betydningen opptegetninger i en messebok.

Det er bevart et missale fra Vardal kirke, skrevet av Niels Vegle, sokneprest i Vardal fra 1574 til 1588, og det er gjengitt ved S. H. Finne-Grønn i Norsk tidsskrift for Genealogi b II 1920.

Missalets innhold i korte trekk

Herr Niels gir i sine opptegetninger, som er nevnt i Vardal Bygebok, interessante gløtt inn i den tids forhold i Vardal-bygda. Han beskriver prestegarden Torestad, forteller om gamle hus han lot rive og om nye hus han lot bygge, og han skildrer vær og arbeidsforhold, overtro og folketro.

Vi får høre om ulykker, drap og branner, dødsfall, brylluper og begravelser - både i Vardal og andre bygder. Rikshistoriske opplysninger og notater om de adelige har han også med.

Vegles notater er gjennomgående meget enkle. Mange av dem er skrevet på latin, og en får det inntrykk at han bruker latin når han forteller om folk han akter litt høyere enn andre - og om gripende hendelser. På latin skildrer Niels Vegle kirkelige forhold og sammenkomster i den geistlige stand.

Opptegetningene er ordnet i månedsavsnitt i Finne-Grønns gjengivelse. Undertegnede har tillatt seg å omredigere dem i årsavsnitt, men opplysninger fra en og samme gard gjengis samlet, selv om de skriver seg fra forskjellige år. Datoer og årstall er trukket fram for oversiktens skyld.

I håp om at leserne finner navn og opplysninger av interesse, skal vi i noen artikler gjennomgå dette skriftet - og begynner med:

I. Niels Vegles oppteignsler fra den jevne bondestand. En hjem-søkt gard

Juli 25. 1574: "Nuptiæ Haluardi Millom."

Nov. 1. 1574: "døde Ketil Heg med 4 barn".

Oct. 9. 1577: "Ante lucem uxor Erii filij Haroldi Heg morti opprimebat."

Juni 30. 1584: "døde Haral Heg".

Det som skjedde 25. juli 1574, var Halvard Mæhlums bryllup. Skrivemåten "millom" har nok presten tatt etter bygeuttalen

dengang, i seg selv en interessant detalj.

I november samme år døde Ketil Heg med 4 barn, kanskje av smittsom sykdom, et hardt slag for familien på denne garden. Det som rammet garden Heg 9. oktober 1577 var også svært vondt, ikke noe mindre enn en familietragedie. Niels Vegle gjør oss kjent med den ved en eneste kort latinsk setning som på norsk lyder slik: "Før daggry tok hustruen livet av Eric, sønn til Harald Heg". Gjerningen uttrykkes med "morti opprimebat"=presse, trykke (kvele) til døde. Eric, mannen det går utover, nevnes i dativ. Hva som etter dette ble hustruens skjebne, forteller ikke Vegle.

Som vi ser har presten Vegle notert Harald Hogs død, men hvor lå garden Heg? Det er ingen gard med det navnet i Vardal nå. Noen slik gard er ikke nevnt i Vardal-boka, heller ikke som forsvunnen gard i Oluf Ryghs "Norske Gaardnavne." Det er mulig at navnet Heg beror på feiloppfattelse og feilskrivning, kanskje av Haug eller Hage (Hågå). Vegle var jo dansk og ikke fortrolig med norske dialekter.

Den første kistebegravelse i Vardal

Januar 4. 1576 "døde Hecter Hund."

Marts 15. 1579 "bliff Daffindt Hundtt lagd y kyste, huilche ickje till forn var skied her med nogen, men den tid bliff først optagit aff mig, befalldt for orsager skilldt."

Februar 21. 1576: "Circiter 8 vesperi fato decessit Petrus Børstad."

Marts 3. 1576 døde Ingeborg, Peder Torckers, och bleff samme dag ...

Sept. 23. 1576 bliff Gunder Skouestads anden hustru Ellin, Oluff Hoffs dotter på Byrge begraaffuit och døde y barne seng. Gud gifue hinde ro."

En gang måtte være den første, også når det gjelder kistebe-gravelser. Dette er virkelig en interessant kulturhistorisk

detalj, og det var sikkert ingen tilfeldighet at valget falt på Dagfinn Hunn. Han var eier av en av distriktets største gardar. Hunn spilte også en betydelig rolle som kirkested og tingsted. Det framgår av teksten at presten hadde saken til overveielse en tid etter å ha fått befaling om den, sikkert da av biskopen, og så ble det Dagfinn Hunn som fikk den ære å bli lagt i den første kiste i Vardal.

Vi finner også et annet navn fra Hunn i dette avsnittet: Hecter. Det er sikkert ikke det greske navnet Hector vi har for oss. Helst er det vel det gammelnorske Hak-þorr, en sideform til Haf-þorir, og i en mer moderne form: Haktor eller Haftor.

Så tar vi igjen for oss en latinsk setning som litt fritt kan oversettes slik: "Omkring kl. 8 om aftenen (den 21. februar 1576) ville lagnaden at Petrus Børstad gikk bort". "Fato" er ablativ av "fatum"=skjebne, og i dette ordet ligger kanskje også at han døde plutselig.

Petrus Børstad har nok stått presten nær, siden hans død ble meddelt på latin - og med dato, årstall og klokkeslett!

Ingeborg, som døde 3. mars 1576, var tydeligvis fra Torke, men Niels Vegle har forsynt navnet med en c - og med en r til slutt. Slike bokstavforøkelser var jo nokså vanlige. Opplysningen om Ingeborg Torke mangler avslutning. Det skal nok være: .. och bleff samme dag begraaffuit.

Endelig forteller han om Ellin Skouestads triste bortgang i "barne seng". Hun var datter til Oluff Hoff, og det må være han som er nevnt som bruker av Hoff på Biri fra 1577 til 1615. Se Biri-boka b. III s. 125.

En må vel gå ut fra at denne garden - Skouestad eller Skogstad - lå i Vardal, og at Biri-jenta Ellin Hoff var blitt gift dit med Gunder Skouestad.

Hoff kirkegård i Vardal?

1577 august 6: "hen døde Ose Egh och bliff begrafuit her y Wardal y Hoffs kyrckegardt."

1578 des. 16 "kom Niels Eg med tho spede barn effter solens ned gang huilcke same ieg døjte strax y stuenn for deris skrøbelighet, och hørde same barn Enner Lij till, thet ene hede Gulbrand, thet andet Chrijstopher och bode mögit skrøbelig. Men strax som det ene wor døbt, som var Chrijstopher, hen søffned det. Och på den anden dag døde thet andet, saa det de bode kom po en tid till samen y en graff."

Juli 20. 1577 "bleff Anne Lynnpichus for trolldom y Land brennt."

Det blir mange dødsfall, dette, og innblikk i mye skrøpelighet, slik som med Enner Lijs (Einar Lies) barn. Niels Vegles språk er meget gebrokkent, men det går vel tydelig fram hva han mener, slik at en detaljert oversettelse er unødvendig. Bare enkelte ord skal vi se på: bode-båe eller begge, Wor=var, møgit=-meget.

Det var ingen lege å gå til på den tid, og ikke noe sykehus, men prestegarden var et trygt tilfluktssted i sykdom og annen nød. Gulbrand og Christopher var for svake til å leve opp, men det var ikke forgjeves Niels Egh gikk den lange veien med dem, for de ble dømt og tatt inn i Guds rike.

Ei kvinne fra den nå forsvunne garden Eik, Åse Egh, eller Ose, som presten skriver, ble begravd "her y Wardal y Hoff's kyrkegardt". Dette er merkelig: Hoff kirkegård i Vardal! Vegle tok sikkert ikke navnet Hoff "ut av lufta", og en finner grunn til å spørre: Har garden Haug som i sin tid ga av sin grunn til Vardal kirke, opprinnelig hatt navnet Hov eller Hoff? Og så kommer Vegle med en tidende fra Land. Mon dette er det eneste minne vi har om denne ulykkelige kvinna som ble dømt til ilden?

Bryllupsferd på Mjøsa

Februar 28. 1578: "bleff Jacob Skat ihjelslagen".

Juli 12. 1578 "holdt Oluff y Osen y Land sin daters grafferøl.

Oct. 12. 1576 "holdt Torchill Snertum sin Søn Erics brølup"

Februar 17. 1579 "obiit Olaus in Tranberg".

Juli 5. 1579 "giorde Gulbrand Kiellø sin søn Gunders brølup"

November 4. 1581 "druchnit fem folk som var y brølupsferd

fra Suaubo, och hadde hieme paa Byrge: Thore Huskelhus, Jon Kergeberg, brudens broder, en husmand och Oluff Sconck, død paa Hedemarchen."

Dette er mye ulikt i ett og samme avsnitt. Den ihelslåtte med økenavnet Skat må ha vært en av fogd Peder Knudsens betjenter, og det var trolig hans iver i skatteoppkrevingen som kostet ham livet. Kan Skat også være en forkortelse av Skattum?

Igjen gjør herr Niels en avstikker til Land i en begravelse. Han forteller litt mer om den som vi gjengir kort: Noen dager før var bygda blitt herjet av et haglvær som ødela nesten all avling. Haglen lå hos Oluff i to dager og var "sort y den ene ende"-Dette var i Landåsen, og Vegle var selv med i gravølet og så ødeleggelsen.

Så blir nok en bortgangen æret med en latinsk setning: Olaus Tranberg, som gikk herfra 17. februar 1579, og til en god avveksling holdtes det storbryllup på Kiellø 5. juli 1579, men hvor er Kiellø? Undertegnede har prøvd å finne det ut, men foreløpig med negativt resultat.

Senhøstes i 1581 får Niels Vegle en trist nyhet fra Biri: Fem mennesker druknet, antakelig på hjemvei fra et bryllup på Ringsaker, og vi får navnene på tre av dem. Navnet Thore Huskelhus er greitt nok, men Kergeberg må vel være en forkludring av et gardsnavn på Biri. Kanskje skal det være Kjerkeberg. Eller er det en omkasting av Krageberg? Biriboka bind III s. 184 viser at navnet Jon var i bruk på Krageberg først på 1600-tallet.

Skonck vet vi var en kjent presteslekt knyttet til Ringsaker, og så fikk da en av dem, Oluff, en trist ende sammen med de andre nevnte, samt brudens bror og husmannen, som nok var med som rorskar.

Sykdom og sognebud

Mai 9. 1583: "Ascensio Domini Nostri Jesu Christi Anno 83, quo die finita hic concione, in domino Haluardis in Alm decessit, qui 4. Maij hora 6 infirmabatur, cuius animæ Deus miseratur."

Sept. 1. 1583 "døde Johan Skuff och bliff begrauit i Grans kirkegard,"

Aug. 1. 1584 "fradøde ex peste tho barn paa Almo och siden alsamen folchet wndertagen tho piger som war siuge, och begintes der først, effter huilche mange døde".

Jan. 10. 1584 "døde Niels Quisgaard i Snertingsdalenn och anden dag begraffuen".

April 10. 1586 "bliff Guri Tomle y Land begraffuit.

I notatet på latin forteller Niels Vegle følgende: "På Vår Herre Jesu Kristi himmelfarts dag året 1583, etter at gudstjenesten var avsluttet, døde Halvard Alm i Herren, han som 4. mai kl. 6 ble svekket, hvis Sjæl Gud forbarmer seg over".

Når dato og klokkeslett er så nøye oppgitt, betyr det sikkert at presten var hos Halvard Alm i sognebud i hans svake tilstand, trøstet ham og ga ham nattverden. På Alm begynte en epidemi 1584, og voldte manges død. -De andre opplysningene i dette avsnittet får tale for seg, og dermed setter vi strek for denne gang.

Jeg takker lektor Per Kvisgaard for råd og hjelp med oversettelse av de latinske notatene.

Litteratur:

Sogneprest Niels Vegles Prestbyterologiske optegnelser fra Vardal prestegjeld ved Finne-Grønn.

Bygdebøkene for Vardal, Biri og Snertingdal.

Oluf Rygh: Norske Gaardnavne.

Gamalnorsk Ordbok.

Latinske håndbøker.

SKRIFT I KIRKEBØKER

Ikke alle prester skrev like greitt, men stort sett kan det vel sies at kirkebøkene vanligvis er lesbare. Da er det ofte vanskeligere å lese tingbøker eller skifteprotokoller. Denne gangen skal vi bringe en kopi fra kirkebok for Vestre Toten fra 1876 som et eksempel på to forskjellige skriftutforminger. De første tre linjene er skrevet av Wilhelm Christian Magelsen og resten av en vikarierende prest som overtok etter at Magelsen døde plutselig på et hotellrom på Lillehammer 19. januar 1876 tre dager etter at den siste kirkelige handling er innført av ham i kirkeboka.

9	2 ^e febr. 1875	9 ^e Jan:	Emma Maria Martini datter Einarud	agte
10	30 ^e Jan 1875	16 ^e Jan:	Hauvits Mathiasen Lundrøgen	agte
11	22 ^e febr. 1875	16 ^e Jan:	Martini Johansen Hjerte	agte
12.	6 ^e febr. 1875.	30 ^e Jan. 1876.	Sotra Maria ^{Johannesdatter.} Ertv.	agte
13	11 ^e febr. 75.	30 ^e Jan.	Olund Hanssen Hjortholmen	agte

Magelsen var en pertentlig og nøyaktig mann som skrev greitt og tydelig år etter år. En har inntrykk av at han aldri (eller nesten aldri) skrev feil og skrifta hans er tydelig, prydelig og nydelig, som skrift skal være. Få prester skrev vakrere enn ham. En kan vel ikke si at han som tok over etter ham til ny sokneprest ble utnevnt, skrev stygt, men han hadde en langt annen skrift enn den Magelsen hadde brukt.

Wilhelm Christian Magelsen ble født i Christiania 1804 og døde på Lillehammer under en embetsreise i 1876. Han var sønn til fargermester Christian Magelsen og hustru Anne Marie f. Gullichsen. Den 16. september 1828 ble Magelsen gift i Vestre Slidre med Maren Dorthea Marie Stolpenberg Christie som var født i Sogndal 1805 og døde i Christiania 13. 4. 1882. Hennes foreldre var sogneprest Edvard Christie og Dorthe Marie f. Christie.

Wilhelm og Maren Magelsen fikk til sammen 11 barn og de tre yngste ble født på Toten. Navna på dem var: Dorthea Marie 1829, Claus Frimann 1830, Anne Catharine 1832, Alette Münster 1834, Marthe Margrethe 1835, Christian 1838, Edvardine 1839, Wilhelm Christian 1841, Jens Christian 1843, Sara 1846 og Niels 1848.

Wilhelm Christian Magelsen var ordfører i Vestre Toten 1848-1853 og av saker han arbeidet mye for var å forbedre skolen, bygge nye veger og bruer, utbedring av kirker og kirkegårder og ikke minst grenseregulering mot Hadeland. Denne ble gjennomført i 1851 og førte til at Teiterudtraktene ble liggende på Toten mens de tidligere hadde tilhørt Hadeland.

Magelsen var en dyktig mann som levde lenge i folke-minnet på Toten. Ja, også i våre dager lever det historier om ham som skildrer ham på en nyansert måte.

AA.

(9)

*Matlin Edvard Davidson og Clara
Quensdatter Linderud gift 23-24
7/5 75*

(10)

*Mathias Anderson og Mathia str.
Quensdatter Linderud gift 48-45
7/5 54.*

Far og sønn

Av Bernt G. Bielke

I tidligere nummer av Tidsskriftet har jeg skrevet om presten Ole Hannibal Hoff, hans svigersønn fogd Peter Frantzson Dorph og dennes svigersønn fogd Gillis Wølner. Nå er turen kommet til fogd Wølners svigersønn; lensmann Cornelius Johnsen Bielke og hans sønn lensmann Gillis Bielke. Dette blir til sammen fem generasjoner med tilknytning til Valdres, Toten og Gran!

Cornelius Johnsen Bielke ble født i Fredrikstad og døpt der 1756 2/9. Hans foreldre var høker (mindre kjøpmann) Jon Olsen Bielke og Johanne Corneliusdatter. Da faren døde i 1782 som en meget fattig mann, forteller skiftet dette og at sønnen da var i "Condition" d.v.s. lære hos fogd Wølner. Hvor lenge Cornelius Johnsen Bielke hadde vært der og hvor lenge han ble det, finnes det ikke opplysninger om.

Han ble 1789 27/2 utnevnt av kongen til materialforvalter ved eiketømmeret på Holmens verft i København. I utnevnellesdokumentet står det at han ved utnevnelsen da var 1. kancellist i 2. revisjonskontor ved Admiralitetets Commisariats Collegiet. Da han ikke fikk ytterligere avansement, sluttet han i stillingen og fikk avskjed med følgende attest 1793 30/3: "at han hadde vært en duelig, driftig og redelig Mand".

Mens Cornelius Johnsen Bielke bodde i København var han blant de første medlemmer av det kjente "Norske Selskab". I denne klubben, som nå har sine lokaler i Oslo, henger hans portrett blant stifterne av klubben.

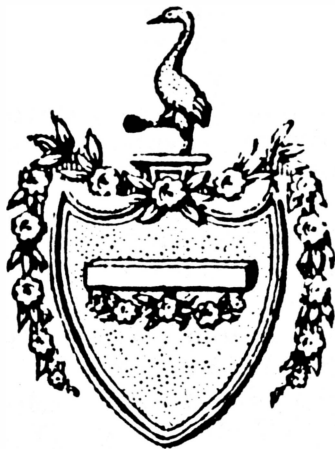
Han kom tilbake til Norge og ble 1794 22/11 gift i Biri kirke med datter av fogd Gillis Wølner; Bendicte Christine Wølner. I tiden 25. april til første av desember 1795 var han konstituert lensmann i Land i forbindelse med lensmann Ole Hannibal Dorphs sykdom og død. Fra 1796 ble han konstituert lensmann i Gran med bopel på gården Hvinden. Da forliksinstitusjonen ble opprettet i 1797, valgtes han til første forlikskommissær for Gran

og Jevnaker, som var sammen under én forlikskommissjon inntil 1838 17/9. Han var forlikskommissær en rekke år og var meget skikket til dette. Som bevis opplyste amtmann Sommerfelt at av de 630 saker som Bielke hadde hatt til behandling i 1808 ble bare 69 henvist til retten. Det heter at Cornelius Johnsen Bielke hadde en heftig og oppfarende natur og at han i sine skrivelser ofte brukte et skarpt språk. - I ekteskapet hadde lensmann Cornelius Johnsen Bielke og Benedikte Christine Wølner følgende barn:

1. Gillis Laurits Petter Wølner født 1795 16/2 og døpt 1795 24/2 i Biri kirke. Begr. 1855 8/2 Gran kirke. Gift 1820 26/10 Gran kirke med sin kusine Louise Augusta Schioldborg. (Dette ektepar omtales senere i denne artikkelen).

2. Anne Sophie født 1797 31/3 og døpt 1797 24/5 i Gran kirke, begr. 1880 1/9 i Christiania. Gift 1824 med distriktslege i søndre Gudbrandsdalen Thomas Hansen! (Se min artikkel om fogd Peter Frantzson Dorph; barn nr. 11 til fogd Gillis Wølner!)

3. Johanne Cornelia døpt 1800 20/5 i Gran kirke begr.

B I E L K E

1813 16/6 ved Gran kirke.

4. Peter Christopher Wølner født 1803 30/4 døpt 1803 10/9 i Gran kirke begr. 1835 8/6 Fredrikshald kirke.

5. Joen født 1804 6/8 døpt 1804 18/8 i Gran kirke begr. 1880 12/3 ved Aurdal kirke i Valdres. Han var ugift og kjøpmann i Aurdal i Valdres. Han var bosatt på gården nedre Lund, det senere Sofienlund og var meget velstående.

6. Christian født 1808 7/3 døpt 1808 20/6 Gran kirke begr. 1855 7/3 Vår Frelsers Gravlund, Christiania. Gift 1835 27/9 med Sophie Frederikke Rieck Houge. Han var først distriktslege i Åmlid med bopel i Risør, senere distriktslege i Drøbak.

7. Karen Sophie Sommerfelt født 1810 24/8 døpt 1810 15/10 Gran kirke begr. 1902 21/5 i Christiania. Gift med byråsjef i Revisjonsdepartementet, Christian Hannibal Seielstad, født på gården Seielstad, Gausdal.

Før Cornelius Johnsen Bielke giftet seg hadde han en datter Vendeline Marie som ble døpt 1782 8/5 i Christiania. Mor var Else Cathrine Gulbrandsdatter som hadde "sitt Barselsleie i Pipervigen".

I 1811 søkte Cornelius Johnsen Bielke om at hans sønn Gillis kunne etterfølge ham som lensmann på Gran, etter at han selv først ville hjelpe sønnen med forretningene noen år framover. Dette gikk i orden.

Gillis Bielke begynte som ganske ung gutt på kontoret hos sorenskriver Thaulow. Hvor lenge han var der, finnes det ikke opplysninger om. Da imidlertid faren på grunn av svekket helse avsto lensmannsombudet til Gillis Bielke i 1815 overtok han det bare 20 år gammel! Han ble i 1837 valgt til medlem av det første herredsstyre på Gran og var liksom sin far i flere år forlikskommissær. Han bodde på gården nordre Hvinden, som han etter farens død i 1822 overtok. Gården solgte han imidlertid allerede i 1827. Sommeren 1832 bygslet han for seg og sin kone på livstid dengang ikke skyldsatte plass Grinak-ermarken under gården nordre Grinaker i Brandbu for en årlig avgift av 20 speciedaler. Her bygget han nye hus og satte gården i god stand.

Som tidligere nevnt ble han gift med sin kusine Louise Augusta Schioldborg datter av kjøpmann i Fred-

rikstad Jens Schioldborg og Anne Elizabeth Wølner. Gillis Bielke hadde etter sin far overtatt som "overhode" for hustruens store familie i bygden, hvilket kanskje kan ha vært en medvirkende årsak til hans flytting til Grinaker hvor som kjent 4 av hans mors ugifte tanter allerede bodde.

I motsetning til sin far var Gillis Bielke en humørfylt mann og det fortelles at han kunne le så hjertens av den minste ting. Han døde på gården Grinakermarken i 1855 og ble begravet 8. februar samme år. - I ekteskapet til Gillis Bielke og Louise Augusta Schioldborg var det følgende barn:

1. Benedikte Elizabeth født 1821 1/1 døpt 1821 23/3 Gran kirke gift 1848 6/4 Gran kirke med præliminariist Hans Hansen.

2. Anne Sophie Dorph født 1822 31/1 døpt 1822 28/5 Gran kirke død 1887 23/1 Grinaker, Gran. Gift 1843 30/5 i Gran kirke med incassator Jens Jacob Schandorff.

3. Cornelius født 1823 22/6 døpt 1823 16/12 Gran kirke død i mars 1895 i Christiania som kasserer ved

Cornelius Johnsen Bielke.

Akershus Straffeanstalt. Gift 1855 20/9 med Benedicte Christine Hansen. Ekteskapet var barnløst.

4. Jens Christian født 1824 11/12 død 1825 13/11.

5. Margrethe Severine født 1825 18/12 døpt Gran kirke 1826 6/4. Gift 1853 27/7 Gran kirke med Otto Lemmich Prøys.

6. Bernt Anker født 1828 19/2 døpt 1828 14/4 Gran kirke død 1900 24/2 i Christiania. Gift 1867 22/9 i Flensburg med Fanny Emilie Kastrup. Han var medeier i firmaet Carl Schvensen som i siste halvdel av 1800-årene var et meget stort firma i Christiania. (Han var forfatterens bestefar).

7. Otto Lemmich født 1829 7/4 døpt 1829 23/8 Gran kirke død 1909 1/5 i Christiania gift 1857 5/4 med Anna Pauline Elizabeth Arnesen i Porsgrunn kirke.

8. Augusta født 1831 17/8 døpt 1832 27/1 Gran kirke.

9. Jakob Paul Laurentius født 1834 28/5 døpt 1834 17/8 Gran kirke død 1835 20/4.

10. Peter Christopher Wølner født 1836 11/6 døpt 1836 9/9 Gran kirke.

Som det vil sees fikk ingen av barna til lensmann Gillis Bielke noen tilknytning til Toten og Hadeland slik at beretningen om presten Ole Hannibal Hoff og etterkommere, som hadde tilknytning til Toten og Hadeland herved slutter.

Kilder:

"Elizabeth de Besche..." av advokat Georg de Besche. Byråsjef Lassens opptegnelser.

Boken om Land av C. S. Schilbred, bind III.

Boken om Hadeland, bygdenes historie, bind I

og diverse opptegnelser i familiebibler og notater oppbevart i familien Bielke.

Det vedlegges et foto av kopi av det maleri som henger i Det Norske Selskab. Videre vedlegger jeg våpenet til lensmann Cornelius Johnsen Bielkes, avtegnet fra den signet som han brukte og som nå er i min varetekt. Ektheten er kontrollert mot de avtrykk som finnes i Riksarkivet.

OM Å LETE ETTER ANER

Forleden var jeg på besøk og det tok ikke lang tid før praten også kom inn på slektsforskning. Og det syntes å gå fram av det som ble sagt fra vertskapet at dette med slektsforskning kanskje ikke var så mye å drive med. En syntes å ane at vedkommende nærmest mente det var en mindre bra hobby, noe som i alle fall ikke de ville ofre noe tid på. Men lenge gikk det likevel ikke før Harald Hårfagre ble nevnt, mens trelle Kark aldri ble omtalt. Av dette kunne en jo også lett dra den slutningen at det som er grommest ved slektsgransking er å komme tilbake til Harald Hårfagre eller andre kjente personer fra historien.

Jeg sa da som så at som kjent får vi dobbelt så mange forfedre for hver generasjon vi går bakover, og da er det nærmest uunngåelig at en før eller senere må komme inn i konge- og adelsslekter. Etter hvert som kildene blir svakere, blir det få slekter en vet noe sikkert om, og dette blir da som regel kongeslektene. - Ja er det nå så sikkert da at disse kollosalt lange slektsrekkene er riktige. Kan en være sikker på at alle ledd stemmer? Til dette var det bare å si at en kan aldri være helt viss på noe. Det synes temmelig sikkert at ei heil-kognatisk rekke som går på kvinneledd kan være sikrere enn ei agnatisk rekke, for der har muligheten vært til stede for å sjonglere med farskapet mot betaling eller overtal- elser, mens kvinnene vanligvis ikke kunne komme utenom at de var mor til det barnet som var født.

Det bør være en selvfølge for alle som gransker slekt at en skal ta med alle anene en kan komme over og at en skal granske så nøye som det på noen måte er mulig. En skal ikke stoppe fordi om en støter på personer i rekkene som ikke i ett og alt har oppført seg eksemplarisk. Og dette er vel også en nokså vanlig innstilling i dag, som vil føre til at for eksempel framtidige bygdebøker som tar for seg folk som har bygd i hus og heim, må forsøke å få med alle, innenfor de rammer som blir gitt. Den tida bør være slutt da husmennene nærmest ble oversett angivelig

fordi det skulle være så vanskelig å finne sikre opplysninger om dem. Men det er neppe vanskeligere ut fra kirkebøkene å finne disse nevnt enn gardbrukerfolka. Men i pantebøker og handelsoverdragelser er det jo ikke så lett å finne dem.

Vel la disse ordene være en oppfordring til alle om å fortsette granskingsarbeidet en-hver på sin plass og også en sterk oppfordring om å sende tilfang til skriftet vårt slik at andre får se hva vi sysler med og at det er en hobby som vi dyrker med glede og utbytte. Vi finner røtter og vi lærer tidsperiodene å kjenne.
AA.

----- GOD NYHET -----

Laget vil i høst utgi sin spesialpublikasjon nr. 2.

Denne gang har vi tatt for oss manntallet for Land i 1666.

Dette hefte er lagt opp på samme måte som det forrige vi ga ut som omhandlet Toten. Stoffet er avskrevet så nøyaktigt som mulig, de enkelte bruks skyld er tatt med, likeledes skyldens fordeling på oppsitterne.

Alle person og gårdsnavn er ordnet oversiktligt i 2 register. Likeledes er det tatt med en del historikk omkring opptagelsen av manntallet.

Dette stoffet har tidligere ikke vært tilgjengelig utenom på originalene i Riksarkivet i Oslo.

Vi håper at lagets medlemmer og andre vil få glede av dette hefte.

Heftet vil være klart til utgivelse ca 20 sept.

Pris for medlemmer kr 30.-

22 Andre

kr 45.-

Meir om sweethearten tell Knute Nelson...

I hefte nr. 1 for 1984 skreiv vi om Knute Nelson og kona hans frå Toten. Fru Ruth Rognlien, Skreia har eit brev frå Knute Nelson til Laurits Nilsen Walle som vi her tar med ordrett. Brevet er datert United States Senate, Washington D. C. 20. mars 1896 og lyder slik:

Hr. L. N. Walle.

Deres Brev af den 26 Febr er modtaget. Efter Staten Minnesotas lov, naar en man dør uden børn heller anden afkom, efterlevende Kone, saa hører hele Eiendommen hende til. De har altsaa ingen ret til nogen del i deres Broders Eiendom. - Min Kone heder Nicoline Marie og er datter til Ole Jacob Hansen Skjeperud paa Østre Toten - saa De er vistnok hendes søskendebarn - Hendes Fader og Moder ere begge døde. - Hun har en ældre broder som Heder Hans Christian. Han liver i Wisconsin - Hans adresse er Hans C. Jacobsen, Cambridge, Wis, U.S.A. - Vort Hjem er Alexandria Minnesota. - Min Kone hilser - Med meget agtelse

Knute Nelson

Nicoline Marie vart født på bruket Skjæparud under Alfstad den 3. oktober 1846 og vart døpt i Hoff kyrkje 24. januar 1847. Ho hadde ein eldre bror Hans Christian f. 27. november 1838. Foreldra til desse to var:

Ole Jacob Hansen Alfstadeie, f. Listerud i Vestre Toten 1816 og Guri Larsdtr. Alfstadeie født på Lillehammer ca. 1810. Dei vart gift den 30. desember 1843.

Foreldra til Ole Jacob f. 1816 var Hans Jakobsen Skarten f. 1794 og hustru Kari Olsdtr. Nesterud. Dei vart gifte i 1803, så dei laut vente lenge før sonen Ole Jacob vart fødd, og det er likt til at han var enebarn. Han vart fødd på Listerud der foreldra da var innerstfolk. Slektá på Skarten går attende vidare slik:

Jacob Halvorsen Skarten 1747-1827 og hustru Berte Hansdtr. f. Skjøl 1749-

Halvor Jakobsen Skarten 1706-1773 gift 1746 med Marte Olsdtr. Listerud 1720-1789.

United States Legate,

Mar 20 6

Mr L N Walla

Deres Brev af den 26 Feb: er modtaget

Efter det som Minnebota ligger, mener en
man der uden hændelser anden
afkom, efterlodende Hone, som
hører hele Eiendommen hinde til -
De har allene ingen ret til nogen
del i deres Boderes Eiendomme -

Min Hone heter Nialine Marie og er
datter til Ole Jacob Hansen Skjefund
for Ole Tholin - som De er vist-
nok hinders brøderens hustru - Hinder Leds
og Moder en meget døde - Hun har
en ældre brøder som hedder Hans
Christen, Han lever i Wisconsin -
Hans adresse er Hans O. Jacobsen
Cambridge. Wis. U.S.A - Vort hjem
er Alexandrin Minnebota - Min Hone
hilser - Med megen agtelse
Knut Vilson

Jakob Pedersen Skarten 1679-1743 gift 1703 med Siri Johansdtr. Kukkersrud 1669-1734

Peder Halvorsen Skarten frå Sotstad 1645-1710 og gift med Ingeborg Mikkelsdtr. 1641-1710.

Brevet frå Knute Nelson, som vart kjent offentleg på grunn av ein artikkel i tidsskriftet vårt, gav greie opplysningar om kven hr. Knute vart gift med. Men dette har nok vore kjent før på bygda for i slektstavlene for Skarten etter Neumann står det notert at ho stamma frå Skarten.

Slektskapet med Valle blir truleg gjennom felles forfar og formor i Fåberg. Far til Laurits Valle var født i Fåberg 1814 og mor til Nicoline Marie, kona til Knute Nelson var også frå Fåberg og begge hadde far med namn Lars...

AA.

Skjæparud

Gnr. 170. bnr. 9. P.adr. Lenu.

Sk.mk. 2,60. D. jord 70 da (mold på limstein), annet jbr. areal 25 da, prod. skog om lag 50 da. – Våningshus-bygd 1850, velt 1940. låve, fjøs, stall og stabbur bygd 1925. Brt. kr. 44 000. – Alm.rett. – 1 hest, 6 kyr, 3 ungdyr, 2 griser, 4 sauer, 25 høner. – Far til eieren kjøpte garden 1898 av Olav Larsen. Eieren tok over 1923.

Eier: Evald Grøttberg f. 1886 – sønn av Ingvar Dybdal og Karoline f. Skindstad – g. 1907 m. Helene Grøttberg. Barn: Reidar, Ester, Helene, Ingrid, Aslaug, Petra, Else, Synnøve, Bernt, Evald.

Kolbuingen som ble dannebrogsmann

Av Helge Bekkevold

Historien om Ole Pedersen Hanevold hørte jeg nok første gang da jeg var ganske ung. Helst var vel grunnen da at en av hans sønner ble min fars stefar. Vi hørte historien om mannen som hadde vært i krigen og skulle fått medalje for sitt mot. Selv om vi da forstod lite av det, og om hvor mye som var sant.

Senere har historien fått mere interesse. Og da jeg er blitt oppfordret til å skrive litt om ham har jeg prøvd å finne fram til det som eventuelt var i arkiver omkring hendingen. Ole Pedersen ble født i 1775. Faren hette Peder Torkildsen. Om Oles guttedagar vet vi lite, men en mener faren arbeidet og bodde på forskjellige steder på Toten. Sin førstegangstjeneste i det militære må en vel regne med han avtjente like før 1800. Enkelte steder er han benevnt korporal senere som sersjant.

Tiden etter 1800 var en urolig tid ute i Europa. Napoleonskrigene og stormaktskonflikter var vel den egentlige årsak til at Danmark og dermed Norge kom med i krigen mot Sverige i 1807, selv om en må ha lov å anta at det ikke var disse store ting ute i verden som interesserte gutter fra Toten mest. Det var vel heller den voksende opposisjon mot dansk embetsmannsvelde som hadde begynt å gjøre seg gjeldende, blant annet hadde det vært tilløp til såkalt "bondeopprør" forskjellige steder i landet. Kanskje det er mest riktig - som historikerne har kalt det - det var sjuårskrigen fram mot 1814 som begynte i 1807.

Svenskene rykket inn i landet helt fram mot Glomma. De norske styrker sies å ha vært på 9-10.000 mann. Det var i disse trefninger at Ole Pedersen kom med. Detaljerte skildringer med innfelte individuelle prestasjoner er som regel ganske sjelden når det gjelder krig. Men hvis det var sant at han hadde fått dannebrogsordenen, måtte dette kanskje være notert noe sted.

Etter en del undersøkelser fikk jeg fra De Kongelige Ordeners Historiograf, København med kilde: Register over Danneborgsmænd 1808-1812 følgende utskrift:

"Ole Pedersen Hanevold. Vapenmester at norske Jægerkrops, 3. Compagnie i Norge, Frederikshald i Cantonnement. Har udmærket sig den 14. April ved et Streiftog i Sverrig under Lieutnant Heggens Commando, og den 5. May udi Actionen ved Opsahl i Rødenæs, med uforsagt Mod, fortrinligt Overlæg og Raskhed. Udnævnt til Dannebrogsmænd 22. September 1808 etter at hans Durch-laud Prins Christian August foreløbigen havde tilkjendt ham Sølvkorset og derom allerunderdanigst indberettet den 18. August 1808. Har aflagt skriftlig Ed 5. April 1809. Afgået ved Døden i 1853. Decorationen indkommen 23. August s. Å. Bemærkning: Sølvkorset er den dekoration, som gjør bæreren til Dannebrogsmænd. Prinsen har altså så at sige dekorert Hanevold på forventet efterbevilling. - Tage Kaarstad, Professor, dr. phil.

Etter at Ole kom hjem etter krigen, kjøpte han i 1812 eiendommen Smørstad i Kolbu og giftet seg samme år med Mari Tomasdatter Smørstad. Eiendommen ble senere delt, og antagelig beholdt han den ene delen Smørstadstuen til slutt. Han solgte også denne i 1829 etter at han var blitt enkemann to år før, men giftet seg igjen senere. I disse årene som han bodde her, hører vi lite om ham. Han var vel mest opptatt med gardsbruket og familien. Men ved en demonstrasjon mot fogden på Breili i 1813 om å få utlevert korn fra de opprettede kornmagasiner leser vi at "Corporal og Dannebrogsmænd Hannevold" var med. (Totens Bygdebok bind II s. 339).

Ole Pedersen Hanevold døde i 1853. Han etterlot seg flere barn og etterslekt. Men en antar at de fleste av dem utvandret til Amerika. Her kommer så litt om aner og barn.

1. Ole Pedersen Hanevold 1775-1853

Foreldre:

2. Peder Torkildsen Narum f. 1751
3. Marte Olsdtr. Prestesæter 1748-1783

Besteforeldre:

4. Torkild Pedersen Narum 1720-1788
5. Kari Christensdtr. Enge 1722-1761
6. Ole Paulsen Prestesæter 1701-1791
7. Mari Christensdtr. Atlungstad 1713-1794

Oldeforeldre:

8. Peder Tordsen Narum 1677-1776
9. Kari Matiasdtr. Hermanrud 1687-1754
10. Christen Madsen Enge 1669-1740
11. Eli Nilsdtr. 1682-1738
12. Paul Olsen Prestesæter 1670-1743
13. Ingeborg Johannesdtr. 1670-1728
14. Christen Larsen Sukkestad, Atlungstad 1669-1752
15. Kari Halvorsdtr. Sødstad.

Oversynet viser at Hanevold var av bondeslekt fra Kolbu, Vestre Toten og Østre Toten, og at ingen av hans forfedre het Hanevold. Det er tydelig at han sjøl tok til å bruke dette navnet omkring 1815 altså etter at stridighetene med Sverige var godt og vel over og mer normale forhold inntrådte. - Så skal vi se litt på giftermål og unger. Han var gift tre ganger og hadde ni unger.

Ole Pedersen korporal og danneborgsmann gift 1812 med Kari Thomasdtr. Smørstad 1785-1827. Barn:

1. Martin f. 1812
2. Ole f. 1814
3. Olina f. 1815
4. Pernille f. 1817
5. Johannes f. 1819
6. Andreas f. 1822

Ole Pedersen var korporal 1812 og sersjant 1814 og utover. Bodde i Smørstadstuen i Kolbu.

Ole Pedersen Hanevold f. Mellom Narum 1775 død Nyhus 1853 ble gift andre gang 1829 med Guline Guldbrandsdtr. Høveren som døde 1839 38 år gammel, datter av Guldbrand Østensen. 3 barn i dette ekteskapet:

1. Ole f. 1829
2. Maria f. 1831
3. Marte Maria f. 1835.

Han er tittulert som sersjant 1829-1853 og innerst 1831, 35 og 44. Boplasser var Presterud 1829, Molstad 1831, Hoel 1835-40 og Nyhus 1853.

Ole Pedersen Hanevold ble så gift tredje gang 1843 med Helene Nilsdtr. Nyhus f. på Snipstadsæter. De fikk ingen barn, bodde på Nyhus.

Ord og uttrykk

Gammel stil: Betegnelse på den julianske kalender som i Norge ble avløst av den gregorianske i 1700.

Gangdager: I katolsk tid messedager da prest og menighet gikk i prosesjon rundt dyrket mark med helgenbilder og relikvier for å sikre god avling. Store gangdag var 25. april og lille gangdag 1. mai.

Giftingsgods: Jordeiendom man har giftet seg til.

Gilder: Fangstinnretning, mest brukt til pelsdyr. G. var oftest en felle som besto av 3 pinner eller stokker felt sammen til et lite stillas som holdt oppe en stor, flat stein.

Gjørtler: Av tysk Gürtler: egentlig belte- eller spennemaker, håndverker som arbeidet i messing.

Halvgard: Gard som betalte halvparten av full skatt og altså halvparten av det en fullgard eller helgard måtte ut med.

Hefseldebol: Jordegodsenshet som ga en årlig land-skyld på 1 hefselde smør. Hefselde betydde egentlig "halvt såld".

Hora: Latin og tyder time.

Hovedbøle: Betydde opprinnelig den garden som en jordeier bodde på, i nyere språkbruk: gardsbruk som andre bruk er skilt ut fra.

Hynde: Pute til å legge på en benk eller et sete og i kjøretøy. Ofte skrevet høyende. Kan også kalles benkedyne eller stoldyne.

Høgstue: Betegnelse på en to-etasjes stuebygning der både første og andre høgda hadde vanlig stueplan, men der andre etasje hovedsakelig ble brukt til gjesterom.

Håball: Tidsrommet mellom våronn og slåttonn, ble også kalt leksommer.

Innerst: til dansk inderst eller innsidder, person som leide seg inn i hus hos andre og hadde egen husholdning.

Inngangskoner: eller kirkegangskoner. Barselkvinnen var "uren" etter fødselen og måtte holde seg borte fra kirken ofte i seks uker og så ved første kirkemøte høytidelig føres inn i kirken av presten. Slike introduksjoner er notert i kirkebøkene gjerne som f.eks. "Introduseret Hans Lies Quinde".

Kammer: I enkelte bygder brukt om do, WC, "kontoret", priveten.

Kirkeku: eller alterku. Krøtter som kirken eide og som ble leid ut til inntekt for kirken eller presten. Etterhvert ble eiendomsretten forandret til en rett på fast årlig avgift.

Kirkestol: Protokoll over kirkens eiendommer og faste inntekter og inventar, ble ført av kirkevergene.

Kopulere: av latin copulare, binde sammen, inngå ekteskap.

Kursmed: av tysk Kurschmied: smed tilknyttet kavaleriet, som også fungerte som dyrlege.

Kvissel: gren av ei slekt.

Kynning: av gammalnorsk kyn: slekt, kjønn. Tyder kjenning, slektning.

Kyrlag: Betegnelse for normalverdien av ei lytefri, 3-8 år gammel ku som hadde hatt minst én kalv.

Laje: Dagsverk, den mengde arbeid som en alminnelig flink arbeidskar eller kvinne skulle prestere på én dag, særlig i skurden eller slått.

Laupår: Skuddår, altså hvert fjerde år.

Leiermål: Ulovlig og straffbart samleie.

Lovekirke: Kirkebygning som holdes ved like ved hjelp av gaver, gaver som folk har lovet kirken.

Hovedkilde til det som her er skrevet er:

NORSK HISTORISK LEKSIKON

Næringsliv, rettsvesen, administrasjon,
mynt, mål og vekt, militære forhold,
byggeskikk m .m. 1500-1850.

Redigert av Rolf Fladby -

Steinar Imsen - Harald Winge.

J. W. Cappelens Forlag A/S

Oslo 1974. 387 sider.

186
1869

Til

Bedfærdige i vortes Døtters Fattigkommission!

Overbringeren fra os Peder Christensen Laihøgen
for fremmede egner ved døden afjød et 5 Aars gammelt
Barn i i fjerde Skilling af fem fire uger gamle
Lige for et uventet Barn begyndt, som Grund for
billeder jeg mig at forstaa, at han af Sigt og
et hendes 1. om Lige til Begyndelsen kaster sig.

Gjortaa den 25te Mai 1869.

Jens Gjortaa.

60/te Skilling mindre; end som af den Lige for Lige og
Lige.

Skillingen

Den Lige: Overbringeren 60-ge Skillingen
Marie Rasmussen. f. p. Peder C. Laihøgen. f. p.

Konst. P. Rasmussen
Tilskud.

Til

Ordføreren i vestre Totens Fattigkommission!

Overbringeren heraf Peder Christiansen Sauvhagen for hvem der igaar ved Døden afgik et 5 Uger gammelt Barn er i saadan Stilling at han har meget vanskeligt for at nævnte Barn begravet, paa Grund heraf tillader jeg mig at foreslaa, at han af Fattigvæsenet bevilges 1 - een Spd. til Begravelsesomkostninger.

Gjerstad den 25de Mai 1869

Jens Gjerstad

60/:sexti:/Skilling anvises for denne afholden desuden for Graven og Klokken.

Wilh. Magelsen

Som Vidner:	Ovenstaaende 60-sexti Skilling
Maria Rønaas m.f.P.	modt:
Karen Pedersdtr.	Peder C.Sauhagen m.f.P.
Finstad.	

Nøden og elendigheten griner mot oss fra dette dokumentet, selv ikke 1 speciedaler kunne en få for å få barnet sitt i jorden, en måtte greie seg med halvparten.

SLEKTSFORBINDELSER OVER BYGDEGRENSENE II

Av Jan Eilert Jaatun

A. SLEKTSRØTTER FRA VOLD PÅ NES

Tingbok nr. 43 for Toten, Vardal og Biri forteller at det den 26. september 1798 ble tinglyst en bygselseddel på halve Sullestad fra en prost Borchgrevink til Halvor Olsen. Sullestad som ligger i Totenvika ca. 4 km sørøst for Skreia, blir utgangspunktet for "reisen" vår denne gang.

7. januar 1802 gav samme prost Borchgrevink bygselseddel til Hans Olsen Wold på halve garden. Førnevnte Halvor Olsen var bruker på Sullestad i 1801. Da han giftet seg med Helene Andersdtr. Skramstad 27. mai 1798, kalte også han seg Wold.

I utgangspunktet var det fristende å regne disse to Olssønnene for brødre, noe de også viste seg å være, men hvor de kom fra, var lenge en uløst gåte. Gardsnavnet Vold har vi i mange bygder, men ikke på Toten.

Hos en av naboene i Totenvika kom jeg en gang til å bla i noen gamle bøker. På innsiden av permene i "Betragtninger over alle Søn- og Hellig Dagers Evangelier" fra 1766 hadde eieren skrevet navnet sitt:

Wold i Nes Prestegjeld Paa Hedemarchen Ano 1808.

Halvor Olsøn Wold.

Folketellingen for Nes 1801 gav følgende opplysninger om Vold: Ole Halvorsen 65 år gift med Pernille Hansdtr., 62 år.

Barn: Hans Olsen 31 år, Mads Olsen 27 år, Ole Olsen 20 år. Dessuten var mannens bror Halvor Madsen, 58 år, innerst på garden. De var som vi skjønner halvbrødre.

Kirkebøkene for Nes begynner først i 1802, da brann dessverre også har herjet prestegården på Nes slik det har skjedd så mange andre steder i landet. Nærmest ved et tilfelle er det likevel bevart en avskrift av dåpshandlingene 1663-1784 og en klokkerbok 1783-1813, så helt på bar bakke er en ikke.

Skifteprotokollene for Hedmarken ser også ut til å mangle for en del år på 1700-tallet, men de som er, gav interessante opplysninger om Vold-slekten:

1. slektsledd

Ole Eriksen som kjøpte Vold 17. september 1691 av Nils Pedersen Bache på Strømsøe, + 1729, skifte 21. oktober g 1 m Gunhild Hansdtr. + 1702 skifte 31. mars g 2 m Eli Halvorsdtr.

Barn i 1. ekteskap:

Hans, 10 år 1702, død før 1729, barnløs

Kjersti, 13 år 1702, gm Nils Mortensen Ousdahl

Anne, 7 år 1702 gm Peder Pedersen Kaulum

Kari, 4 år 1702 gm Lars Torgersen Steerud

Mari, 2 år 1702 gm Svend Larsen Kaulum

Barn i 2. ekteskap:

Halvor, 22 år 1729, neste bruker

Gunnild, 14 år 1729

2. slektsledd

Halvor Olsen f. ca. 1707

gm NN g 2 m Mads Johannessen Vold)

Barn som kjennes:

Ole Halvorsen, dpt. 2. sept. 1736, neste bruker

Mons Halvorsen, dpt. 1. jan^{uar} 1739

3. slektsledd

Ole Halvorsen f. 1736

gm Pernille Hansdtr. Kvam f. 1739

Barn:

Halvor Olsen, dpt. 23. januar 1764, bruker på Sullestad

Hans Olsen f. 1769, bruker på Vold

Mads Olsen f. 1773

Ole Olsen f. 1781

Som vi ser så hadde Ole Halvorsen virkelig en sønn Halvor (foruten en sønn Hans). Halvor er ikke i Nes i 1801, noe han heller ikke skulle være. Han var bruker på søndre Sullestad, 36 år gammel. Alderen viser med all tydelighet at det må være samme person.

B. SLEKTSRØTTER FRA KVAM, ØSTRE PÅ NES

Ole Halvorsen Vold var gift med ei Pernille Hansdtr. Hun var som vi så, 62 år i 1801, og skulle dermed være født om lag 1739. I Nes var det bare ei aktuell Pernille som Ole Vold kunne vært gift med - nemlig Pernille dpt. 8. februar 1739, datter av Hans Børresen Kvam.

Men var Ole Halvorsens kone fra Nes? Ja, helt sikre kunne en jo ikke være, men så viste det seg at da Ole og Pernilles sønn, Halvor, ble døpt, så er fadderne nevnt, noe de ellers ikke er:

Ole Halvorsen og hustru Pernille Hansdatters sønn Halvor, dpt. 23. januar 1764. Faddere: Mickel Jørgensen Biskoplien, Mogens Evensen Qvam, Børge Hansen Qvam, Anne Evensdtr. Biskoplien, Kirsti Povelstdr. Qvam. - Her har vi faddere fra slektskretsen rundt Kvam, østre, så vi kan trygt dra den slutning at "vår" Pernille er derfra.

Even Mogensen Kvam, østre som døde i 1735 (skifte 25. april) var andre gang gift med Ales Jørgensdtr. Holstad. De hadde barna:

Mogens, fadder 1764

Jørgen, død 1737

Anne, fadder 1764

Kari, død 1739

Maria

Ales giftet seg så med en Hans Børresen, med hvem hun i hvertfall hadde barna:

Pernille, dpt. 8. februar 1739 gm Ole Halvorsen Vold

Even, dpt. 5. mars 1741

Børre Hansen, fadder 1764.

C. SLEKTSRØTTER FRA HOLSTAD PÅ NES

Hvem var Ales Jørgensdtr. Kvam? Navnet Ales er litt spesielt og tilhører stort sett ættlinger fra slektene Bratt på By i Veldre og Skaktavl. Og i begge disse slektskretsene har vi også navnet Jørgen! Har vi noen forbindelse mellom disse slektene og Nes?

I et skifte på Holstad på Nes 6. september 1695 etter Erik Torgrimsen, ser vi at datteren Mari da var trolovet med Jørgen Pedersen (fra Gaustad i Romedal). Erik hadde nok også en sønn Torgrim, men han døde ung, så

H. W. Olsen
 1806
 Halvor Olsen Wold
 Næs
 Præstegield

Betragtninger
 over alle
 Søn- og Hellige Dages
 Evangelier
 udi
 Prædikener,
 af
 D. P. ROSENSTAND GODSKE,
 den værdige Sonns Præst og Enste Præst udi M
 oerg Stift, nu Præst i S. S. Thol
 p. n. ved Kiøbenhavn's Linn
 versitet p. p.
 Første Deel.
 Kiøbenhavn, 1766.
 Udgivet hos E. Schønning, i Strøms, første
 Det paa vestre Gade.

Kopi av to sider fra Betragtninger
 over alle Søn- og hellige Dages
 Evangelier udi Prædikener af
 D. P. Rosenstænd Godske. På sida
 til venstre står blant annet
 Halvor Olsen Wold og Næs
 Præstegield.

neste bruker på Holstad, nevnt alt i en legdsrulle fra 1697, ble Jørgen Pedersen. Jørgen Pedersen var sønn av Peder Asbjørnsen Gaustad og konen Ales Jørgensdtr.

Jørgen og brødrene, Lars Pedersen Røhne i Romedal, Christen Pedersen Gaustad og Peder Pedersen Spangen i Løten eide i 1720-årene Tingstad i Romedal. Moren, Ales Jørgensdtr. må derfor være datter av adelsmannen og underoffiseren Jørgen Christensen Skaktavl som i 1664-66 nettopp bodde på Tingstad.

Det ville nå passe bra om Jørgen Holstad hadde en datter Ales, oppkalt etter moren og at denne ble gift til Kvam.

Skifteprotokollen viste at antagelsen var rett. 7. desember 1741 ble det skiftet etter Jørgen Pedersen Holstad. Med konen Maria Eriksdtr. som var 70 år gammel, hadde han barna:

1. Erik Jørgensen, dragon
2. Peder Jørgensen, død før 26. april 1737 gm enken etter Eilert Eriksen Gaarum, Anne Halvorsdtr. Nyhus, som også var død før 26.4.1737. De hadde en datter Kari, som var 13 år gammel i 1741, Hans Børresen Kvam var formynder for henne.
3. Eli Jørgensdtr. gm Erik Pedersen Ødemyhr
4. Ales Jørgensdtr. gm Hans Børresen Kvam
5. Sidsel Jørgensdtr. gm Lars Toresen Bjørge, Ringsaker
6. Clara Jørgensdtr. gm Johannes Olsen Frogner, Vang.

Clara Jørgensdtr. hadde alt to ekteskap i Vang bak seg. Hun var g 1 m Ole Olsen Børstad og g 2 m Thorkild Julsen fra Dalfarmen.

SLEKTEN PÅ HOLSTAD

1. Erik Holstad, lensmann 1617/18, vel beslektet med Jon Torgrimsen Holstad som ble dømt for leiemål med Giøde Knutsdtr. 1610/11. Sønn:

2. Thorgrim Eriksen Holstad, 46 år i 1666 gm Sidsel?, dtr. av Mogens H. nordre Leine, Ringsaker. Barn: Erik, se senere, Mogens, 20 år 1666, Ole, 8 år 1666.

3. Erik Torgrimsen Holstad, 24 år 1666, + 1695 (skifte 6. september 1695) gm Ellen Olsdtr. Lalum, Stange. Barn: Torgrim, døde ung, Maria g l m Jørgen Holstad fra Gaustad, Sidsel, Ellen.

ANETAVLE FOR JØRGEN PEDERSEN HOLSTAD

1. Jørgen Pedersen Holstad

Foreldre:

2. Peder Asbjørnsen Gaustad ca. 1624-1698
3. Ales Jørgensdtr. Skaktavl

Besteforeldre:

4. Asbjørn Pedersen Gaustad + 1663
5. Kari Dyresdtr. Stor Ree, Stange
6. Jørgen Christensen Skaktavl + etter 1666
- 7.

Oldeforeldre:

- 8.
- 9.
10. Dyre Mogensen Stor-Ree n. 1579-1594
11. Mette Rasmusdtr. Hjort
12. Christen Torbjørnsen Skaktavl til Ulven + 1602
13. Adelus Jørgensen Valrav
- 14.
- 15.

Noen av tippoldeforeldrene:

20. Mogens Eivindsen Stor-Ree
21. Magnhild Dyresdtr. Hanestad, Toten
22. Rasmus Hjort, prost i Tønsberg + 1604
23. Gidse Frantzdtr. Berg, Oslo
24. Torbjørn Olufsen (Skaktavl), sogneprest på Toten
25. Rønnaug Mogensdtr. Handingmann fra Nordvi i Stange
26. Jørgen Clausen Valrav
27. Anne Finnsdtr. (Rostvig)

Sirkelen er sluttet, og som en ser, befinner vi oss med Magnhild Dyresdtr. og magister Torbjørn atter på Toten, hvor "reisen" også begynte.

TIPS

- er det alltid nyttig å få. Og i vår var vi så heldige å ha besøk først av statsarkivar Per Øyvind Sandberg på Hamar og senere Solveig Torp. Statsarkivaren foreleste om skrift, og vi fikk prøve å lese skrift fra 1500-tallet og oppover. Det ser veldig vanskelig ut til å begynne. En synes ikke en nesten skjønner noe av det som står på papiret. Men her som alltid er det spørsmål om å lære og å prøve seg fram. Det er mange som har lært gammel skrift på egen hånd ved å prøve seg fram, og gjerne med godt resultat. Men som en trøst for noen hver kan det jo være at en til og med i Statsarkivet i Hamar daglig støter på håndskrevne tekster der det er problematisk å få skrevet ned ordrett det som står.

Ja, det er nyttig med lærdom og forelesninger, fra folk som har greie på dette med skrift og som ikke minst har arbeidd med å tyde skrift gjennom mange år.

Statsarkivaren gav uttrykk for at han godt kunne tenke seg å ta en del timer for medlemmer av Vestoppland Slektshistorielag også til høsten. Da kunne en få bedre tid på seg og kunne få bedre anledning til å sette seg inn i stoffet etter hvert som kurset gikk framover og en kunne også få høve til å komme inn på mange emner fra historien.

Solveig Torp fra Statsarkivet i Hamar fortalte mye interessant om kilder og arkiv, og det at hun fikk såvidt mange spørsmål, kan tas som bevis for at folk forsto hennes måte å legge fram stoffet på og fikk lyst til å utdype enkelte ting.

Statsarkivet tar seg av saker fra stats- og fylkeskontorer i Hamar bispedømme, mens for eksempel kommunale arkivsaker skal arkiveres i hver kommune.

De viktigste kildene for en slektsforsker vil vel alltid være kirkebøkene. Ada Eriksen som er bosatt i England har laget navneregister for flere av kirkebøkene i statsarkivet, og denne registreringen er til god hjelp for brukerne så disse bør en spørre etter når en kommer til arkivet.

1812 kom det egne bestemmelser om klokkerbøker og fra ca. 1814 kom det i gang slike bøker i mange bygder.

Dette er publikater for kirkebøkene og hovedhensikten med at det skulle føres to sett kirkebøker, må ha vært brannfaren, for kirkeboka og klokkerboka skulle selvsagt ikke oppbevares på samme sted. Blant annet i Biri gikk det i sin tid tapt kirkebøker under en brann. Sperrefrist for bruk av kirkebøker er åtti år, men en kan få utskrift av saker også etter den tid men får i allminnelighet ikke selv lese originalen. Personvernet taler for relativt strenge regler på dette området.

I kallsbøkene som ofte begynner i 1730-åra kan en finne tiendelister, opplysninger om fattigvesenet og i noen tilfeller finnes det også egne sjeleregister. Statsarkivet har slike register for Vang på Hedmark og Vågå i Gudbrandsdalen.

Sorenskriverembetet ble opprettet i 1591, og sorenskriveren fikk ansvar for domsavgisler, tinglysing, skiftesamlinger. Han skulle være notarius publicus. m.v.

Pantebøker og panteregister er nyttige kilder særlig om en søker opplysninger om hvem som har kjøpt eiendommer opp gjennom tidene. Gjennom panteregisteret får en kortfattet oversyn over alt som har skjedd i så måte med en eiendom. Videre ble nevnt personregister der ektepakt og testamente er innført, firmaregister er også greie kilder.

Skifteprotokollene er også nyttige kilder. Der er alt vedrørende skiftene innført både hva som fantes i boet av penger, gjeld og gjenstander er innført og selvsagt alle arvingene. Dersom den det ble skiftet etter for eksempel var død uten barn, kan arverekka bli lang og interessant og kan gi nyttige opplysninger for en slektsforsker. - Det finnes også ei tingbok i Statsarkivet for årene 1611-1613.

Forliksprotokollene begynner ca. 1797 og der er det også mye stoff å lete gjennom. Fogdarkivet gir opplysninger om skatter, avgifter, allmenninger, oppsyn med veger og der er passprotokoller. I de sistnevnte kan en støte på beskrivelser av folk og hva slags øyne de hadde, hårfarge, kroppslengde og om de hadde noen fysisk skavanker. Lensmannsarkivene har blant annet inn- og utflyttingsprotokoller og liste over folk som er døde. Branntakstprotokollene gir opplysninger om hvilke hus

som var på eiendommen.

Folketellingene er viktige. De eldste manntall er fra 1664. Det var også ei folketelling for 1701 men denne mangler omtrent fullstendig for Østlandet. Andre folketellinger var i 1801, 1865, 1875, 1890 og 1900 og for byene også i 1885.

Ja, det er mye å finne av stoff i Statsarkivet, og mer blir det jo etter hvert. I framtida vil et stort problem være å finne plass til alt arkivmateriale som det er ønskelig blir bevart for ettertida.

Det kom også fram under foredraget til Solveig Torp at Statsarkivet ikke har plikt til å svare på slektshenvendelser men at en har gjort det og fremdeles kommer til å gjøre det i noen utstrekning. Det er nyttig at spørsmålene er greitt formet. Og kopier av dokumenter er det vanligvis greitt å få. Og så er jo Statsarkivet i Hamar landskjent for sin gode servise og sitt vennlige skrankepersonale. Der blir en ikke skremt men får lyst til å vende tilbake så ofte en kan.

Kirkebøker i leserkretsen

Kirkebøkene er kanskje de viktigste kilder for en slektsforsker. Og det var så tidlig som i 1607 at de første påbud om å føre kirkebøker i Danmark kom. Men en slags form for noteringer må vel presten ha hatt før også om han skulle vite mest mulig om sine sognebørn for eksempel om hvem som hadde gått til alters siste året og hvem som ikke hadde gjort det. Men så dyrt som pergament og papir var, er det naturlig at de måtte stole på hukommelsen i høyere grad enn senere. Og allerede i 1620-åra tok enkelte prester på Østlandet til å føre slike bøker. De betraktet dem da som sin private eiendom og tok gjerne med seg boka når de flyttet til et annet sted. 1641 ble det bestemt at kirkebøkene skulle følge kallet og ikke personen.

1915 kom det ut ei bok med tittel "Fortegnelse over Kirkebøker i stiftsarkiverne i Kristiania" utgitt av Riksarkivet ved S. H. Finne Grønn. Denne boka er hovedkilden til det som senere følger i denne artikkelen. Her skal vi nemlig lage oversyn over kirkebøker rundt omkring på Vestoppland og i Valdres til orientering og hjelp for de som bruker dem.

Den eldste kirkeboka for Aurdal i Valdres begynner 1692 og samlingen av bøker er komplett men noen blad mangler i kirkebok nr. 2 1730-1763.

Som tidligere nevnt begynner kirkebøkene for Biri i 1730. Ved en brann i prestegarden 12. september 1890 ble kirkebøkene 1789-1814 og 1854-1877 ødelagt. Ved Kongelig resolusjon av 6. januar 1821 ble Redalen overført fra Ringsaker og til Biri prestegjeld. Ringsaker hadde altså i mange år strakt seg over Mjøsa, men dette fant en nå å ville gjøre en forandring med.

Brandbu og Tingelstad ble skilt fra Gran prestegjeld ved kongelig resolusjon av 2. januar 1897, og så ble da Brandbu sognekall opprettet.

Etnedalen. 1894 ble Bruflat og Nordre Etnedal utskilt fra Søndre og Nordre Aurdal til Etnedal prestegjeld.

Gran på Hadeland har kirkebøker tilbake til 1707 og noen blad er defekte i bok nr. 1 og 4. 1897 ble som nevnt Brandbu og Tingelstad utskilt fra Gran.

Hurdal og Feiring var annekser til Eidsvoll til 1777 da de ble eget prestegjeld. Samtidig ble Skrukkliia overført fra Gran til det nye prestegjeld. Da Toten ble delt i 1826 ble Nordre eller Totens Feiring overført til Hurdal og Feiring. Før den tid finnes en mengde data om "fægringer" i Totens kirkebøker.

Jevnaker har kirkebøker helt tilbake til 1718. Lunner anneks ble utskilt i 1906.

Nordre Land (eller Østsinni, Nordsinni og Torpa) hørte med til "Stor" Land til 1865.

Søndre Land (eller Fluberg og Hov) ble opprettet da det samlede Lands prestegjeld ble delt i Nordre og Søndre 1865. Kirkeboka for Land begynner i 1708. 5 blad er defekte i kirkeboka 1784-1814.

Lunner ble utskilt fra Jevnaker prestegjeld i 1906. Allerede fra 1891 er ført særskilt kirkebok for Lunner.

Vang (Øye og Hurum) i Valdres har kirkebøker fra 1730. De aller første bladene mangler og de fire første og de to siste i kirkebok for 1796-1808 er defekte.

Allerede i 1814 tok klokkeren til å føre egen kirkebok for Øye og Hurum sogn, så der har en dubletter.

Vardal (og Hunn). har kirkebøker fra 1706. De to siste bladene i kirkebok for 1748-1776 er noe defekte. På siste side i kirkeboka for 1803-08 er opplysninger om da kirken brant i 1801 og om oppførelsen og innvielsen av den nye kirken.

Vestre Slidre (eller Slidre, Lomen og Røn) i Valdres ble eget prestegjeld i 1848 da Slidre ble delt i to. Eldste kirkebok fra Slidre begynner i 1724. Det andre prestegjeldet, Østre Slidre omfatter Hegge, Volbu og Rogne.

Vestre Toten (eller Ås med Eina og Kolbu) ble eget prestegjeld da Toten ble delt i 1826. Det finnes egen kirkebok for Kolbu fra 1872 som klokkeren førte og for Eina fra 1890. I dag er Eina og Kolbu ett prestegjeld men ligger forøvrig i de forskjellige kommuner. Senere er Vestre Toten delt i to prestegjeld.

Østre Toten (Hoff og Balke) oppstod 1826. Eldste kirkebok for Toten begynner i 1695. 15 blad mangler i 1733. Det ble egen kirkebok for Balke ført av klokkeren fra 1883. I dag er Balke og Totenvika ett prestegjeld, så Østre Toten ble altså delt nok en gang.

Forhåpentligvis kan disse opplysningene være av noen interesse. De er som nevnt hentet fra ei bok som kom ut i 1915 og det er av betydning å peke på at mangt har endret seg siden den gangen både når det gjelder grenser og inndelinger. Stort sett må en kunne si at det er bra med gamle kirkebøker i distriktet. Noen begynner å bli slitt, og det er derfor i mange tilfelle laget nye kopier som er greie å lese. Men ofte vil det jo dukke opp ord og uttrykk som en ikke skjønner med en gang. Kirkebøkene inneholder likevel ikke de vanskeligste eksempler på gotisk skrift, er interessante og inneholder fascinerende stoff om de som har gått foran oss opp gjennom åra.
AA.

Historielag

Vestoppland Slektshistorielag er tenkt å omfatte hele Vestoppland og er tenkt å være et lag for alle som er interessert i slektsforskning i dette distriktet, og det er ikke få, heldigvis. Det synes som at interessa for slektsforskning nå er større enn den var for eksempel tjue år siden. Det ser ut til at dette er et emne som engasjerer mange. Det er nå en gang slik at begynner en med sine egne forfedre, så oppdager en fort at dette er et emne som engasjerer fordi dette med aner blir en del av en sjøl, en del av ens eget grunnlag. Det er våre egne røtter vi så å si forsker i.

Dette med slektsforskning er jo ikke noe som angår bare et slektshistorielag eller slektsforskere, den angår jo egentlig alle, også medlemmer innenfor historielag. Det er historielag der dette med slektsforskning er et viktig tema, et tema som mange er opptatt av, og bra er det.

Resultater av slektsforskning finner en ofte i bygdebøkene. Nå må det vel medgis at mange av de noe eldre bygdebøkene stundom hadde noe skjeve framstillinger på dette feltet; idet det ofte bare var gardmannsslektene som ble tatt med. Husmannsslektene ble "uteglemt" eller gjort svært kortfattet. Begrunnelsen var gjerne den at det var så vanskelig å finne ut av dem. Men egentlig så var det jo ikke så veldig mye vanskeligere da. Også husmennene er innført i kirkebøkene, men de kan være vanskeligere å definere.

Det blir jo gjerne slik da at både historielag og slektshistorielag til dels kan komme inn på de samme emner. Men mens slektshistorielagene da først og fremst er ute etter slektshistorien så har historielagene enda videre rammer for sitt arbeid. Det skulle derfor ikke være noe i veien for å være medlem både i et slektshistorielag og i et historielag, for de utfyller hverandre. Og det bør også kunne la seg gjøre at de samarbeider om å løse oppgaver av felles interesse for eksempel det å skaffe teknisk utstyr, litteratur, filmer etc. til bibliotek ute i distriktene.

Det ville i alle fall være veldig synd om det skulle bli et motsetningsforhold på dette feltet. Og i allminnelighet vil det vel også gå bra. Vi håper for vår del vi må unngå konfrontasjoner i våre distrikter. Dog fred er ei det beste men at man noget vil, skrev Bjørnson riktignok, men samarbeid er jo et godt alternativ til strid. Og vi håper og tror at arbeidet både i slektshistorielag, historielag og lag av lignende art må gå veldig bra i tida som kommer i vårt distrikt som ellers i landet.

AA.

Frå fjellbygd til flatbygd

I denne artikkelen skal eg skrive om ei slektsrekke som tar til i fjellbygda Dovre og slår rot på flatbygda Toten. Opplysningane er frå Ættesoge for Gudbrandsdalen, arkivet på Toten Museum og opplysningar samla inn i Dovre frå skattelister, skifte, kyrkjebøker og manntal.

1). Omkring 1600 møter vi ekteparet Jakob Knutsen Killi og Lusie på ein av Killigardane i Dovre. Han er nemnd 1591 og ho i 1612, og eg går da ut frå at han hadde falle frå mellom desse årstala. Dei fekk fire barn:

1. Birgitte gm Engebret, og dei overtok ein av Killigardane
2. Knut, sjå 2).
3. Jørgen nemnt 1615 var rimelegvis død før 1624 og var gift med ei Murette.

2). Knut Jakobsen Killi f. ca. 1555-60 nemnd 1615 gift med NN Johannesdtr. Skjellstad, Dovre. Fire barn:

1. Johannes 1580-1666 gm Ingrid Tordsdtr. Bjølstad, Heidal f. 1580. Dei overtok nordigard Hjelle i Dovre.
2. Jakob f. 1585 kom til Andvord i Lom.
3. John sjå 3).

3). John Knutsen Killi. Han er nemnd som jordeigar i Killigrenda 1647, var gift og hadde to barn:

1. Knut f. 1624 nemnd i manntalet for 1666 på Killi.
2. Martin, sjå 4).

4. Martin Johnsen Killi død 1687. Han brukte sygard Killi. 1672 kjøpte han 1/2 hud jord av Oluf Tostensen Hjelle og åtte til sist 2 huder og 1 skinn, gift med Sigrid Olsdtr. Korshus, Dovre død 1702. 5 barn:

1. John gm Ragnhild Oludsdtr. død 1708. Han overtok 2 huder og 1 skinn frå foreldre og dette selde han til Henrik Jakobsen Smith, skrivaren i Vågå, og han kjem det meir om seinare.

2. Oluf
3. Anne, sjå 5).

4. Tore

5. Marit 1683-1771 gm Iver Johnsen uppistugu Lannem i Dovre 1660-1739.

5). Anne Martinsdtr. Killi 1675-. Ho vart gift i 1702 med Engebret Engebretsen Tynnøl 1670-1741. Men eit par år før fekk ho ein son med skrivaren i Vågå, Henrik Jakobsen Smith, og Engebret Hougen som skreiv Ættesoge for Gudbrandsdalen, nemner eit dokument der det står at denne sonen, Jakob Henriksen budde på Toten. Og det er ikkje så mange som heitte Jakob Henriksen så dermed trur eg sikkert at eg har funne fram til den rette:

6. Jakob Henriksen 1700-1772, budde på Hassel under Rognstad. Gift 1728 med Mari Hansdtr. Eng frå Toten 1693-1773. Barn:

1. Anne 1729-1777 g 1753 m Nils Jensen Rognstad. Fem barn.

2. Karen 1730-

3. Ragnild 1732-1788 g 1 1767 m Nils Olsen Rødningsby 1744-1771 g 2 1775 m Peder Johannessen Dyren 1743-1788

4. Hans Jakob, sjå 7).

7). Hans Jakob Jakobsen Hassel f. 1735 g 1 1768 m Kari Nilsdtr. Molstad f. Blien 1740-1771 g 2 1772 m Kari Rasmusdtr. Rognstad død 1787. Barn:

1. Nils 1768-1771, født på Hassel

2. Jakob f. 1770 på Hassel

Frå andre ekteskap:

3. Mari f. Moldberg 1774

4. Kari f. Helgestad 1775

5. Mari f. Skramstadstuen 1779

6. Lars f. Helgestadstuen 1784

Så vil eg ikkje seia meir om denne slektsrekka men dvela ved familien Smith (namnet er skrivi på mange måtar) som også i høg grad er med i denne forteljinga. Det er grunn til å tru at hopehavet med denne familien gjorde at Jakob Henriksen fløtte til Toten. Han fekk setja seg ned som husmann på Hassel under Rognstad, ein gard som familien Smith åtte.

Jakob Knutsen var sorenskrivar i Nord Gudbrandsdal 1662-1670. Svogeren hans Henrik Jakobsen hadde vore sorenskrivar på same stad før han. Jakob Knutsen var far til den neste skrivaren:

Henrik Jakobsen Smith, fungerte som skrivar frå 1685 og vart verkeleg skrivar frå 1688. Han var lagmann 1709 og assessor i Overhoffretten 1711-14 og døde i Vågå 1719. (Opplysningane er mest frå boka "Fortegnelse over sorenskrivere i Norge 1591-1814, I"). Her har vi da far til Jakob Henriksen Hassel. Og Henrik Jakobsen Smith hadde også tilknytning til Toten og var far til:

Hans Jakob Henriksen Smith ca. 1704-1732 som vart gift med Sara Sommerschild ca. 1702-1729. Barn:

1. Mette Sophie 1726-1726

2. Henrikke Christine f. 1728

3. Anne Marie gift med major Baltzer Christian Hagemann.

Så skal nemnast Nils Jakobsen Smith 1660-1711, viselagmann og assessor rimelegvis bror til Henrik Jakobsen Smith, sorenskrivar i Nord Gudbrandsdal frå 1688 og altså son til Jakob Knutsen som er nemnt tidlegare.

Namnet Smitborg er etter familien Smith og under golvet i Balke kyrkje står kister med jordiske levningar av noen Smither.

Arne Amundgård

Spørsmål & svar

Innlegg til spørsmål nr. 26

Av Gulbrand Sand

Ellen Maria Hechman gift Riis, og Elen Cathrine Riis, som i følge Totens kirkebok ble gravlagt 17. april 1801 kan ikke forveksles med Lisbeth Cathrine Berg som Herman Nettum har antydnet. Lisbeth Cathrine Berg eller Midtberg i Land er riktig nok døpt 1728, nemlig 14. søndag etter pinse. Farens navn er i kirkeboka skrevet Michel Midtberg. Altså het hun ikke Hichmann som Nettum skriver i TOTN årgang 1976.

I kirkeboka for Land finnes under gifte 1750: Forl. Juli 11, gifte 14. september Hans Larsen Schude Lisbet Cathrine Michelsdtr. Kausjonister: Ole Ringelien og Elling Pedersen Schudeeie.

Hans døde i 1770 68 år gammel, og hun var død før 1796 som jeg skal bevise nedenfor. Lisbet er ikke funnet begravet i Land og ser ut til å være oppattgift uten å få flere barn enn de to med Hans Skute.

Vi er så heldige å ha skiftebrevet etter Lisbeths søster, jomfru Margrete Berg som døde på Skute i Land 1795 etter å ha flyttet fra Oslo til Skute like før sin død. Hun eigde blant annet en bygård i Oslo, og da hun tittuleres jomfru var hun ugift. Skiftebrevet er datert 25. februar 1796 og gir disse opplysninger om arvingene:

1. Den avdødes broder Augden Daniel Michelsen, denne er død og har efterladt sig en søn, nemlig Niels Augdensøn, myndig og boende paa Gaarden Melbye i Birid præstegield.

2. Den afdødes ældste søster nemlig Berte Maria Michelsdtr., enke efter afdøde Alexander Westrum af Totens præsætegield og opholder sig paa bemeldte gaard Westrum.

3. Den anden fuldsøster Anne Sophie Michelsdtr. gift med Christian Nielsen Rødfossen af Toten præstegield.

4. Den tredie fuldsøster Lisbeth Michelsdtr. er død og af sit ægteskab med Hans Larsen Schude efterladt sig tvende børn, nemlig:

A. En søn nemlig Lars Hansen, hvilken er myndig og boende paa gaarden Schude i Lands præstegield.

B. Hans Hansen død og efterladt sig tvende børn nemlig: a. Sønnen Hans Hansen 10 aar gammel.

b. Datteren Berte Maria Hansdtr. 8 aar.

5. Den afdødes fierde fuldsøster nemlig Maria Michelsdtr. gift med Hans Gulliksen Hvalbye i Lands præstegield.

6. Den afdødes halvsøster Elsebet Hansdtr. enke efter afdøde Gullich Zammer fra Kongsberg, hvor hun endnu opholder sig.

Lisbeth Michelsdatters eldste sønn, Lars Hansen Skute skriver i en regnskapsbok i 1805 i mellomregnskap med sin brorsønn Hans Hansen Lysaker (se boka om Land bind III side 510 om ham): "Og jeg har mottaget af min Stefader 100 Rd. som han forærer sine (skal vel være mine) brorbørn."

Det ser da ut for at Lisbet har giftet seg igjen etter 1. mannens død, men etter skiftebrevet ikke hatt flere barn enn de nevnte Lars og Hans Skute. Hans Hansen Lysakers enke og barn er i skiftet representert ved Even Jensen Svarstad i Hole.

Etter ovennevnte er ikke Lisbet Michelsdtr. Berg identisk med noen av disse Riis-damene. Hun har stor etterslekt her i Land og mange andre steder. Hun er min tip-tip-tip-oldemor.

Om Skaktavl

Løberg har tolket Knivsholm som Knive i Skoger. Kunne det ikke tenkes å være Knivholt i Skagen, eller nærmere bestemt like vest for Fredrikshavn?

G. Sand

Angående spørsmål nr. 26 i nr. 2. 1984

Herman Nettum ser ikke noe i veien for at Ellen Maria (Chaterine) Riis kan være identisk med Lisbeth Katrine Hickmann f. 1728. - Jeg mener at Lisbeth Chaterine Midtberg døpt 29.8. 1728 (av foreldre Michel Taraldsen Midtberg 1689-1741 og Anne Marie Tobiasdtr. Hichmann 1690-1750) var gift med Hans Larsen Skude 1702-1770.

Sønnen Lars Hansen Skude 1750-1828 gift med Marit Petersdtr. Askvig 1758-1842.

Datter Lisbeth Larsdtr. Skude 1780- gift 1800 med Peter Christensen S. Lomsdalen f, 1778.

De sistnevnte er besteforeldre til Anne Mathea Eidsfoss Holmen 1862-1940 gift med Ole Foss, Østre Toten 1855-1832 (Hennes søster var gift til Dyste i Kolbu). Jeg mener familien måtte gå fra Lomsdalen S. Hennes far Peter Pedersen (f. 17/10 1821 i Lomsdalen S. døde 14/12 1912 på Eidsfoss) kjøpte i hvertfall Eidsfoss og Holmen i S. Land. Han drev mølle og sagbruk og tok navnet Holmen. Det var også en sønn Lars, som døde ugift.

Hilsen

Margit Foss, Kapp.

STATSARKIVET I HAMAR,

Strandgt. 71,

2300 Hamar

Telefon: 065.23642

Åpningstider:

Mandag-fredag: 08.45-14.45

Lørdag: 08.45-12.45

Om vinteren også:

Torsdag: 08.45-17.45.

Spørsmål 28

Er det noen som veit hvem Ole Jensen Ringnes, Stange, født 1624 var gift med? M. Veflingstad nevner ikke hans hustru i sitt hefte om Nøttestadslekten:

Hilsen G. Sand

Svar på spørsmål nr. 28

Hvem var Ole Jensen Ringnes gift med?

Av Jan Eilert Jaatun

Ole Jensen Ringnes i Stange f. ca. 1624 er stamfar til mange på begge sider av Mjøsa. Vi kjenner barna:

- a. Berte g.1.m. Nils Eriksen Huseby f. ca. 1654, g.2.m. Lucas Brandsdorf og g.3.m. Gunder Olsen Wahl på Ljøstad i Romedal.
- b. Dorte g.m. Ole Christensen Trogstad, Toten
- c. Jens f. ca. 1669/70 død 1717 bruker på Nordre Nøttestad g.m. sin tremenning Eli Olsdr. Nøttestad død 1732
- d. Johannes Olsen Berg f. ca. 1670 død 1721 g.m. Alis Børresdr. Frisvold 1685-1729

Ingen steder har jeg sett hvem Ole Jensen var gift med, og det er pussig, for Stangeboka sitter kanskje med svaret: På side 222 i bind 1 skriver M. Veflingstad: 1688 og 1697 er en Peder nevnt som eier av 3 skpd. tunge i Ringnes. Peder Nilsen Ringnes er nevnt 13/11 1674 da han på sin kones vegne skjøter Mengshoel i Nes til sin svoger Ole Johannessen Mengshoel. Han (Peder) var antagelig gift med den yngste av Johannes Olsen Mengshoels døtre, Marte. Jeg tror det er riktig.

Hvorfor kommer så Peder Nilsen til Ringnes? Det ligger mest nærliggende at han er blitt gift med Ole Jensens enke. Som vi har sett har Ole Jensen en sønn Johannes, så at konen var en Johannesdr. er ikke så urimelig, men da må det være feil at Ole Jensen levde til ca. 1677. Han må være død før 1674.

At Ole Jensen Ringnes' kone har hatt navnet Marte støttes dessuten av det faktum at både Jens Olsen Nøttestad og Johannes Olsen Østre Bergs eldste datter heter Marte!

Spørsmål nr. 29

Hans Munch. Han var offiser og budde på Toten. Han fekk sonen **Jesper Hansen** ca. 1740. Denne **Jesper** vart også offiser og stod i 1801 som kaptein og sjef for det fronske kompani og budde da på garden Brandrud i Fron og var 61 år gamal. Kona heitte Hjertrud Holst og var 58 år. Kven var foreldra til Hans Munch, og kven var han gift med?

Med helsing Torbjørn Hagen, Venabygd.

Forsøk på svar:

Både Hans Munch og Jesper Munch er nemnde i Olai Ovenstad: "Militærbiografier. Den norske hærs offiserer 1628-1814", og her kjem det som der står om dei. Noko anna svar har vi ikkje greidd å gi så langt:

Munch, Hans. — F. ca. 1699 i Norge. — Tjente som uoff. fra 1722 til 1734. — Fenr. ref. ved 2. Opl. nasj. inf.reg. 10/12 1734. — Virk. fenr. ved sanime regt.s Totenske komp. 13/1 1738. — Pr.int. ved regt.ets Ø. Hall-dalske komp. 21/4 1738. — Avskjed 10/3 1762, da han efter 40 års tjeneste fikk kgl. tillatelse til å bortakkordere sin Int.charge for 1000 rdl.

Munch, Jesper. — F. ca. 1740 i Norge. — Sønn av pr.int. Hans Munch. — Kom i tjenesten ved 2. Opl. nasj. inf.reg. i 1758. — Fenr. ref. ved

samme regt. 3/9 1760. — Blev kom.dert til Holsten. — Var fanejunker 1/1 1766—1/7 1767. — Stod som kom.sersj. i 1769. — Blev satt à la suite ved regt. 3/7 1770, fremdeles som fenr. ref. der. — Sek.int. ved 1. Opl. nasj. inf.reg. s Vangske komp. 26/6 1772. — Pr.int. ved samme regt.s Ringebuske komp. 4/3 1773. — Kpt.-int. ved samme komp. 22/8 1788. — Kpt. og chef for regt.ets Fronske komp. 29/5 1789. — Regt. et kalles fra 1/5 1789: «Oplandske inf.reg.» — Reservert majs anc. fra 11/4 1806. — Avskjed 9/1 1807 med 250 rdl. årl. pens. —

Spørsmål nr. 30

Hvem var Mathea Skattum?

Hun bodde 1889 i Blixsethgården i Gjøvik, tomt nr. 1, kvartal nr. 78 hos søstrene Skattum som het Berte Marie og Pernille. Mathea var under 18 år gammel ved manntalltellinga 1889. Søstrene Skattum hadde en søster som hette Mathea, men hun døde allerede 1857. Jeg er takknemlig om noen har tips å gi om nevnte Mathea Skattum.

Willy Walheim, Gjøvik.

Er det noen som vet noe om slekten til Siri Hansdatter f. Vaslien, fra gardsnummer 9 bruksnummer 2 i Nordre Land? Siri var kone nr. 2 til Ole Gulbrandsen Hougsrud, født 1633 død 1709. Første kona var Tarand Monsdatter f. Hvalby, død 1682.

Taran var av Skanke og Harald Hårfagre slekten som dere hadde tatt inn i blad nr. 1 for i år. Undres på om disse konene til Ole G. Hougsrud var i slekt, da Siri kalte en av sine døtre Taran? Siris datter nr. 3 Marit Olsdatter f. 1692, ble gift med Anders Arnesen Finsand (Ådalen). Er det noen som kan fortelle meg hvor han var fra?

Med hilsen Per Goplerud, 3524 Nes i Ådal.

Spørsmål nr. 32

Spørsmål 1 gjelder foreldrene til min oldemor Laura Olsdtr. Grimsrud gift Sæther født på Grimsrud under Hoff prestegard, Toten 26/7 1858 (død 5/6 1935) av foreldre Ole Larsen og Berte Nilsdtr. I følge tradisjon i slekta skal Berte Nilsdtr. ha hatt slektstilknytning til Kols-Ålstad og Bjørnsveen i Vardal. Har ikke funnet noe som bekrefter dette i kirkeboka. To brødre fra Bjørge-stuen som eide de to ovennevnte gardar var imidlertid gift med to søstre som hette Oline og Johanne Nilsdøtre Torsrud (Kolsroa). Kan dette være søstre til Berte Nilsdtr.? - Den eneste Berte Nilsdtr. jeg har funnet i Vardal som kan passe, er født 8. sept. 1834 av foreldre Niels Svendsen, husmann under Øvre Skjerven og Berte Johansdtr. - Ole Larsen vet jeg ikke noe om. Noen sier han kom fra Hedmark?

Spørsmål 2. Grimsrud under Prestegarden eller Prestegardseie tillå Hoff kirke og ble kjøpt av min tippoldefar Ole Larsen i 1890. Selger var Kirkedepartementet. Antagelig hørte det med en slags kirketjener-virkomhet til brukerne av Grimsrud. Min oldemor, Laura Olsdtr. har fortalt at en søndag de var kommet hjem fra gudstjeneste i Hoff kirke var de i tvil om de hadde husket å slukke stearinlysene. Laura ble sendt den lange vegen fra Kapp for å se etter. Ønsker opplysninger om bakgrunnen for tilknytningen mellom Grimsrud og kirken.

Spørsmål 3. Hvem har opplysninger om foreldre og familie til Johanne Larsdtr. Helgerud, Vardal? Hun er født ca. 1807. Faren hette Lars Larsen. Johanne giftet seg 31. mars 1834 med Johannes Christiansen Bergseie, Vardal. Begge var da tjenere på Bråstad. I 1844 bodde de på Netop u. Kastad senere på Roterud u. Bråstad (nedlagt, lå ved Mobrua).

Spørsmål 4. Foreldrene til Johannes Kristiansen (født 17. august 1806) var Kristian Johannesen Bergseie og Mari Svendsdtr. Er interessert i opplysninger om dem og familien.

Hilsen Rolf Holmen, Raufoss.

Forsøk på svar:

1. Ved vielsen i 1857 er Berte Nilsdtr. sagt å være fra Kolstuen i Vardal, 29 år gammel og datter av Nils Jensen. Hun ble gravlagt ved Hoff kirke i Østre Toten 1917, 89 år gammel og er da født ca. 1828. Mannen Ole Larsen Grimsrud ble født på Grimsrud 1827 og døde 1911. Foreldrene var Lars Olsen, fra Land og Berte Amundsdr. født på Ripe i Vestre Toten 1791 av foreldre Amund Christoffersen fra Hermanrud og hustru Mari Christoffersdtr. Listerud.

2). Grimsrud på Kapp kom tidlig under Hoff prestegard, trolig før 1723. Så tidlig som i 1612 er det nevnt en eiendom med samme navn ved Eiksrud og som lå under Sukkestad. Det er vanskelig å si noe sikkert om bakgrunnen for tilknytningen mellom Grimsrud og prestegarden. En forklaring kan være at Grimsrud ble ryddet på grunn som tilhørte Hoff prestegard.

AA.

Spørsmålet gjelder en Lars Jørgensen f. 18. oktober 1859 og konen Ellen Christensdtr. f. 5. september 1865, begge etter sigende født i Totenregionen. De emigrerte i 1886 med sine barn til Wisconsin, den yngste, Julia, var født 21. desember 1885.

Dette er alt jeg vet, ikke noe gårdsnavn. Statsarkivet på Hamar har undersøkt saken uten å finne familien og anbefalte at man skulle lete i Feiring. Jeg har lett der og i Hurdal uten å finne dem, og for Gran har vi her bare filmer til 1842. Jeg har selvsagt også gått gjennom emigranregisteret for 1886 og 1887, forgjeves. Vennlig hilsen

Riborg M. K. Knudsen, Gml. Drammensv. 173A, 1310 Blommenholm.

xxxx

Til leserne: Det har også vært lett etter de nevnte personer i arkivene på Toten Museum, men forgjeves. Totenregionen er som kjent mer enn Toten, og leserne oppfordres til å sende oss tips om disse personene.

Spørsmål 34

Hvem var John Lie? Han var gift og hadde sønnen: Johan Johnsen f. Halmrast i Land 1823. Han bodde på Hegernes, Eina i 1853 og døde på Furuset i Vestre Toten 1900. 14. november 1853 ble han gift med Karine Hansdtr. lille Hegernes f. Tollefsrud 1833.

John Lie ble tittulert som cand. med. men hvor var han fra og hva het kone og foreldre?

Med hilsen Ingeborg Granlund.

Spørsmål 35

Jeg har funnet fram til at blant alle mine 1600-tallsaner finner jeg Siri Bårdsdtr. Riise f. 1609, begravet 31. 5. 1698. Hun var først gift med sokneprest Even Olsen til Biri. Som enke giftet hun seg med Ole Bay på Rise som døde ca. 1650. Under folketellingen i 1666 bodde foruten Siri hennes sønner Ole Evensen 27 år, sersjant, sønn av Even Olsen og hans halvbror Even Olsen 21 år, sønn av Ole Bay 21 år og rytter på Rise. Der nevnes også en tredje sønn Herman Jørgensen 12 år. Jeg kommer tilbake til Siri blant annet via Even Olsen. Mine spørsmål og funderinger blir da:

1. Hva vet en om Siri annet enn at faren het Bård?
2. Hvem er denne Jørgen som hun har fått Hermann med? Hermann er oppført som hennes sønn
3. Det kunne ha vært interessant og fått en oversikt over etterkommerne etter disse tre guttene fram til for eksempel 5-menningsleddet.
4. For å se noe av bredden av hennes ætlinger, kunne det ha vært morsomt for undertegnede å vite om der er noen av lagets medlemmer som også via en av de tre sønnene har Siri som en av sine "1600-talls-mødre".

Vennlig hilsen

Tormod Grønland, Aust - Torpa.

Svar:

a. Tjøstel Nilsen var sogneprest i Eiker 1544 og flyttet antagelig seinere til Gran på Hadeland. Han er far til:

b. Nils Tjøstelsen i Oslo, trolig født i 1550-åra og er død 1612. Han var far til:

c. Bård Nilsen 1572-1635 gift med Eline Lauritsdtr. (enten Stabel eller Brattberg i Biri). Bård var sokneprest i Biri 1600-1632, og i kirken ble plassert et epitafium over ham. Han ble gravlagt under kirkens kor. Eline og Bård fikk 13 barn og blant dem var: Even som ble sogneprest i Løten, Laurits gardbruker på Hoff i Biri og så endelig:

d. Siri Bårdsdtr. 1609-1698

Hun ble gift første gang med Even Olsen f. i Oslo ca.

1603 og døde 1643. Han var sogneprest i Biri og trolig sønn av sogneprest i Oslo Oluf Nilsen og hustru Christine Hansdtr. Siri og Even fikk to barn:

1. Else 1637-1699 gm Ole Gundersen Skjefstad død 1730, 88 år.

2. Ole 1639-1678 gm Inger Gundersdtr. Skramstad 1638-1697. Siri Bårdsdtr. ble så gift andre gang med løytnant Oluf Bay på Rise i Østre Toten 1610-1650, og også i dette ekteskapet ble det en sønn og ei datter:

3. Johanne f. 1645 gm løytnant Christian Pedersen Helm(en) som var sønn av sorenskriver Peder Andersen på Kvikstad og hustru Karen Clausdatter Stabel.

4. Even 1648-1739 gift med Marte Gundersdtr. Skramstad 1647-1704. - Siri Bårdsdtr. ble så gift for tredje gang med Jørgen Hermansen, død ca. 1658-59. Han var sønn av presten Herman Hansen Ring. I dette ekteskap kom det også en sønn og ei datter:

5. Hermann f. 1654.

6. Eli 1658-1726 gift 1708 med Bård Larsen Skramstad. Ingen barn.

Det kan trygt sies at Siri Bårdsdtr. på Rise har omfattende etterslekt. Også flere av medlemmene i Vestoppland slektshistorielag har Siri blant sine aner. 1935 ble det laget ei etterslektstavle som begynner med Siri Bårdsdtr. Denne ble først utarbeidet av kirkesanger og lærer Olaf Gjørvad i Vestre Toten og ble trykt av N. Rustad. Denne tavla omfatter en god del av etterkommene de første generasjonene fra Siri og er på Toten Museum, og kopier kan skaffes.

Med hilsen Arne Amundgård.

Spørsmål nr. 36

Fra Erling Bolstad, Oslo har vi fått et spørsmål som vi lar gå videre til leserne. Spørsmålet gjelder sersjant Anders Christiansen Stange f. ca. 1726 på Toten (?) og død i Valdres i mai 1810. Gift 7. januar 1774 på Toten med Berte Iversdtr. Grefsrud, født på Strande, Eina 1741 død på Ulnes i Valdres i mai 1799. Hennes foreldre var Iver Embretsen Strande og hustru Berte Ellingsdtr. Sønsteby. Anders Christiansen og frue fikk fire barn:

1. Christian dpt. 30.4. 1775 død ung.
2. Christiana dpt. 2.11 1777 i Ulnes kirke gift med Trond Trondsen Stende.
3. Maria dpt. 28.5. 1780 i Ulnes kirke gift med Nils Meiningen.
4. Johan f. 19.8. 1783 dpt. 7.9. 1783 i Svennes kirke død 26.12 1811 gift med Gunild Pedersdtr. Neseie, Persplassen f. ca. 1784. Han deltok i krigen 1814 og det er reist en bauta over ham og sambygdingen som deltok i krigen og den står ved Ulnes kirke i Valdres. - Men spørsmålet er altså: Hvor var Anders Christiansen født, og hva het hans foreldre?

Svar

En har sett gjennom kirkebok for Toten 1714-1731 uten å finne noen Anders Christiansen Stange født der i den perioden, og han er heller ikke funnet som født i slektsarkivet på Toten Museum. Heller ikke er han nevnt under navnet Stange i Ovenstads militærbiografier.

Fruens foreldre var Iver Embetsen Strande f. 1705 gift 1735 med Berte Ellingsdtr. Sønsteby, Eina f. 1705. Hennes besteforeldre var: Embret Jensen Strande 1674-1730 og hustru Kari Iversdtr. 1673-1747 og Elling Andersen Sønsteby død 1722. En har ikke funnet ut hvem mor til Berte Ellingsdtr. var, da hun ble døpt er bare farens navn innført i kirkeboka. En Elling Andersen Sønsteby var gift med Berte Jakobsdtr. Brun, men hun døde lenger før Berte Ellingsdtr. ble født, men kanskje heter hun etter farens første kone. Berte Jakobsdtr. Brun var datter av Jakob Brun, en av de finnene som kom til Toten. På garden Sønsteby på Eina står et våningshus bygt på finskpreget måte.

AA.

LOKALLAGENE

LAND

Møteprogram:

Torsdag 11 oktober kl 19.00

Sted: Torpeheimen. Torpa.

Torsdag 15 november kl 19.00

Sted: Lands Museum, Dokka.

Gjøvik/Toten

Styre: Per Braastad Gjøvik

Bjørn Bakke Raufoss

Hans Bjørnstad Kapp

Henry Hoel Gjøvik

Møreprogram:

Torsdag 6 september kl 18.30

" 4 oktober kl 18.30

" 1 november kl 18.30

" 6 desember kl 18.30

Møtested: Gjøvik Bibliotek, Rådhuset

LOKALLAGENE

HADELAND

Styre: Hans M. Næss Gran
Arne M. Sandlie Gran
Hans Braastad Lunner

Møteprogram:

Torsdag 13 sept. Roa Bibliotek/Ungd.skolen
" 11 okt.Brandbu/Vidrgående skole.
" 8 nov.Gran ung.skole/Biblioteket

Alle møter begynner kl 19.00

Jevnaker:

Kontaktperson:

Per Ole R.Olsen
Haugerenga, 2700 Jevnaker.

Møteprogram:

Torsdag 20 september kl. 18.00
" 18 oktober kl. 18.00
" 22 november kl. 18.00

Alle møtene er på Toso skole.

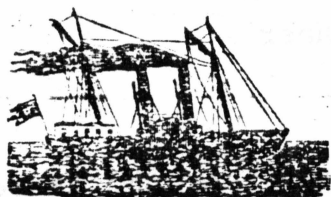
Gjøviks Blad.

(Kristians Amtstidende.)

No. 21.

Tirsdag den 12te Marts 1878.

2. Hæft.

Norsk Hoved-Jernbane. Mjøs-Dampskibene.

Fra og med Mandag den 11te dennes gaar Dampskibene „Tor-
denskjold“ og „Dronningen“ alle
hverdag til og fra Heggenhaugen,
anløbende alle Mellemstationer, i
Forbindelse med Formiddagstoget
til og Eftermiddagstoget fra Eids-
vold.

Hovedjernbanens Kontor, 7de
Marts 1878.

Sikker Kur for Rheumatisme.

Et Middel, der er opgivet at være
probat, erholdes med fuldstændig Brugs-
anvisning frit tilsendt mod Indsendelse
af 3 Kr. 20 Øre til D. B. Adr. Kri-
stiania og Oplandenes Avertissements
og juridiske Consultations Kontor Dron-
ningsgade No. 13, Kristiania.

God Søterhavn i Vardal, omtrent
 $\frac{1}{2}$ Mil fra Visjoen for en 8 à 9 Melketjor
kan bortleies til Sommeren. Expedi-
tionen anviser.

Bekjendtgørelse.

Handelsbefvemmeligheden paa Qua-
lund i Nordre Land, der er bekjendt for
sin gode Veligheden som Handelssted,
bliver paa Grund af indrømte Omstæn-
digheder ledig til Vortjorpagtning forsil.
3die Juli. De der ønske at at tiltræde
Befvemmeligheden have at henvende sig til
Undertegnede der bor paa Stedet.

Quarlund i nordre Land i Febr. 1878.

D. Søter.

Paa Overby i Vardal er tilsalgs 4
a 5 Ungjov, 2 a 3 1 Maaned gamle
Grisunger.

Kortov, flere Aar gammel, ubrækket
god og tør til 12 p. Tønde, naar
den hentes fra Wyren der ligger tæt ved
Gaarden. Gode baarbære Njør kjøbes af
G. Smith.

Overby den 1/3 78.

VI TAR VARE
PÅ DAGENS
VERDIER

VESTOPPLAND SLEKTS
HISTORIELAG TAR VARE
PÅ HISTORISKE VERDIER

GRAN
SPAREBANK
— selvsikkert!

Vi har filial i Oslo også

Her i distriktet er DnC en lokalbank som kjenner kundene våre ut og inn. Dermed kan vi gi deg den kundebehandling du har krav på.

At du i tillegg finner oss i Oslo, er greit å vite hvis du har tenkt deg en tur til hovedstaden.

Den norske Creditbank

DnC